

Ljudska PRAVICA

GLASILO KOMUNISTIČNE PARTIJE SLOVENIJE

Leto XI. — Štev. 183/II.

Ljubljana, nedelja, 11. junija 1950

Mesečna naročnina din 45.—

Izhaja vsak dan razen ob petkih

Cena din 4.—

Kje so skrite rezerve delovne sile

Ali ste izkoristili notranje rezerve? To vprašanje se danes največje postavlja vodstvom naših podjetij, njih sindikalnim podružnicam in delavskim svetom. To je razumljivo, če pomislimo, da se mora v planih delovna sila odražati hkrati tudi borba za večjo storilnost in za štednjo z blagovnimi fondy. Če bi se borili samo za izpolnitev plana proizvodnje, ne oziraje se, koliko delovnih ur, materiala in blagovnih fondov bomo pri tem potrošili, bi s tem goljufali sami sebe. Vprašanje izkoriščanja notranjih rezerv je torej za dvig življenjskega standarda delovnih množic eno najosnovnejših vprašanj.

Odgovor na to vprašanje pa je različen. Delavski svet premožavca v Zagorju na primer odgovarja, da je na svoji zadnji seji kot prvo vprašanje izkoriščanja notranjih rezerv obravnaval vprašanje neupravičenih izostankov. Navoedal jim je najostrejši borbo in celo predlagal upravi podjetja, naj neupravičen izostanek plača denarno globo v sorazmerju z zamujenimi urami. Nadalje, da so izboljšali lovilno napravo premožavca v separaciji, tako da bodo z manjšim številom delovne sile pripravili desetine ton premožavca več kot prej. Tak odgovor je povsem zadovoljiv in kaže, da bo podjetje izkoristilo notranje rezerve do skrajne meje.

So pa podjetja, ki jim še vedno ni jasno, kje je težišče notranjih rezerv. — Vodstva nekaterih podjetij mislijo, da je možno notranje rezerve izkoristiti s tem, da se ženska in druga fizična manj močna sila nadomesti s samo močno delovno silo, pri tem pa nikar ne store, da bi izboljšala organizacijo dela, tako da bi bila tudi manj fizično močna delovna sila poino in pravilno izkoriščena. Spet druga podjetja hočejo imeti same samce, ker pa smatrajo, da izboljšanje stanovanjskega vprašanja ni njihova zadeva. Zaradi takih nepravilnih stremiljenj posameznih vodstev podjetij je prišlo v zvezi s postavljanjem dinamičnega plana delovne sile do več grobih napak. Nekatera podjetja so upravi za delovno silo dejala na razpolago celo take ljudi, ki so bili v bolniškem stanju. Kot sporoča sindikalni svet v Ljubljani, je na primer Direkcija papirne industrije odpustila slabotno mater, ki mora sama skrbeti za troje otrok. Vojno trgovsko podjetje v Ljubljani je odpustilo tovariško, ki je tam že dve leti v službi, ki pa je sedaj v bolniškem stanju zaradi nosečnosti. Tovarna konzerv pa je odpustila vratarja, ki ni ga prav lahko zaposlila na drugem mestu.

Jasno, da to ni način izkoriščanja notranjih rezerv, ampak nič drugega, kot neosocialističen odnos do delovnih ljudi. Voditelj podjetja, ki vedno zasleduje operativno evidenco svojega podjetja, ve, da je treba težišče borbe za izkoriščanje notranjih rezerv usmeriti drugam: proti neupravičenim izostankom (zlasti proti črnim ponedeljkom in tristi dnevni bolnikom), proti prelamljanju delovnih pogodb ter proti birokraciji in prevelikemu številu administrativnega osebja.

Pri tem seveda ne bo pozabil na pospeševanje racionalizatorstva, novatorstva, uvajanja realnih norm in brigadnega sistema dela, ker je to podlaga za povečanje storilnosti in s tem v zvezi za sprostitvev dela delovne sile.

Znano je, da se zaradi premajhnega števila delovne sile pritožujejo posebno lokalna proizvodna podjetja. Res je, da so morala oddati za prioriteta dela precej delovne sile, kar je mnoga izmed njih prisilila, da so začela resno razmišljati o boljšem načinu dela. Mnogo podjetij pa je ni dosti storilo niti za izboljšanje načina dela niti za zmanjšanje administrativnega osebja. Še so majhna podjetja, ki imajo polovico administrativnega in

polovico produktivnega osebja. Podjetje, ki ima na primer 4 delavce, hoče obdržati poleg upravnika še knjigovodjo, evidencarja, normirca... Okrajji bi se morali resno lotiti izboljšanja upravljanja svojih podjetij, združevanja podjetij sorodnih strok in izpolnitve knjigovodskih in normirskih centrov. Število administrativnega osebja bi se s tem zmanjšalo in tako bi bil izkoriščen lep del notranjih rezerv v korist povečanja produktivnega osebja. Dolžnost okrajev pa je, da pogledajo tudi v neproduktivna podjetja, predvsem pa v gostilne in trgovine. Tam je še precej rezerv in gostinstvo ter trgovina ne bosta prav nič trpela, če gredo v produkcijo.

Dejstvo, da v nekaterih podjetjih delavci prelamljajo delovne pogodbe, to je, samovoljno zapuščajo službo v podjetju, ima v mnogih podjetjih svoj izvor že v napakem postopku pri sklepanju pogodb: ker so vodstva podjetij smatrala to sklepanje za birokratski posej, ki ga je pač treba opraviti, ker tako zahtevajo višji forumi. Tako so na primer pri godni manipulaciji v Trnovem podpisali delavci pogodbe na praznih formulirjih, ne da bi jim kdo razložil, čemu so pogodbe potrebne in ne da bi jim uprava izročila po en izvod pogodbe. Podobne nepravilnosti so bile tudi pri LIP v Ajdovščini in pri podjetju ZIDGRAD v Gorici.

Poglejmo še en primer podpiranja fluktuacije. V tovarni »Impol« v Slovenski Bistrici je 23. februarja 1950 sklenil delovno pogodbo tov. Stanko Znidar. In sicer za dobo šestih mesecev. Ze 18. marca pa je samovoljno zapustil delo in odšel v rudnik v Velenju, kjer ga je uprava sprejela in sklenila z njim delovno pogodbo. Kot nesalen delavec pa je tov. Znidar tudi pri rudniku zapustil že 6. aprila 1950. — Kdo je kriv za to? Prav gotovo uprava rudnika, ker je sprejela delavca na delo brez delavske knjižice (oziroma potrdila, da je doslej še ni prejel). Če bi uprava od njega zahtevala delavsko knjižico, bi jo moral iskati pri podjetju, kjer je bil prej zaposlen oziroma pri upravi za delovno silo na okraju. S tem bi bila fluktuacija pravočasno preprečena.

Proti takim primerom fluktuacije bi morali okrajji ostro postopati in kaznovati krilce uredbo o ustalivi delovne sile.

Tudi v pogledu izostankarstva je v mnogih podjetjih še preveč familiarnosti. Treba je končati s prakso, da se vodi borba proti temu pojavu samo s frazami na sestankih. Proti neupravičenim izostankarjem bi morale uprave podjetij ostro nastopati, sindikalne podružnice in delavski sveti pa razkrinkavati njihov neosocialističen odnos do izvrševanja plana.

Borba za izvajanje uredbe o ustalivi delovne sile, proti izostankarstvu in birokraciji — v tem je težišče za izkoriščanje notranjih rezerv. To pa hkrati pomeni, da je treba ljudi vzgajati v zavestne graditelje socializma, kar je v prvi vrsti naloga partijskih in sindikalnih organizacij ter delavskih svetov v naših podjetjih.

2500 MLADINCEV IZ INOZEMSTVA BO SODELOVALO LETOS PRI MLADINSKIH GRADNJAH

Ljudska mladina Jugoslavije je tudi letos povabila mladino drugih držav, naj se udeleži graditve mladinskih objektov v naši državi. Po velikem zanimanju študentov in mladine iz inozemstva lahko računamo, da bo na mladinskih delovnih akcijah nad 2500 mladincev in mladink iz 12 držav.

Na željo študentov graditeljev študentskega naselja v Zagrebu, da bi jim pri delovni akciji pomagali inozemski mladinci, pa tudi zaradi boljših možnosti za preskrbo inozemskih brigad, je Centralni komite Ljudske mladine Jugoslavije sklenil, da bodo vse inozemske brigade sodelovale pri graditvi študentskega naselja v Zagrebu in ne v Beogradu, kot je bilo najprej določeno. (Tanjug.)

NEGA POSEVKOV V VOJVODINI

Obilen dež, ki je pet dni padal v Vojvodini, je pomagal, da so kmetje posejili nego posevkov. Sončnice, koruza in druge kulture so že drugič okopane skoraj v vseh krajih Vojvodine, v nekaterih okrajih pa že drugič okopavajo sladkorno peso in sončnice.

SEJA ZAKONODAJNEGA ODBORA LJUDSKE SKUPŠČINE LR SLOVENIJE

Ljubljana, 10. junija.

Danes se je sestel zakonodajni odbor Ljudske skupščine LRS in razpravljal o zakonskih predlogih, ki jih je Ljudski skupščini dostavila vlada LRS. Zakonodajni odbor je v načelni razpravi in v podrobnostih v celoti sprejel naslednje zakonske predloge in sicer:

1. Predlog zakona o premoženjskih razmerjih med zakonci.
2. Predlog zakona o državljanstvu Ljudske republike Slovenije.
3. Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o imenih naselij in o označbi trgov, ulic in hiš.
4. Predlog zakona o vzdrževanju stanovanjskih poslopj.
5. Predlog zakona o obrtništvu.
6. Predlog zakona o gozdovih.
7. Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o posestih in nošenju orožja.
8. Predlog zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o upravni razdelitvi Ljudske republike Slovenije.

Na osnovi razprave je zakonodajni odbor izdelal svoja poročila ter jih bo skupno z navedenimi zakonskimi predlogi dostavil Ljudski skupščini, ki bo o njih razpravljala in sklepala na svojem rednem zasedanju, ki je sklicano za 13. t. m.

Iz predsedstva Ljudske skupščine LRS.

Išel je čas tekmovanja koscev in grabljic

Kjer je ogroženih travnikov v Sloveniji še precej, so dolžne množične organizacije priskočiti na pomoč državnemu zadrudnemu, kakor tudi privatnemu sektorju pri košnji. Predpogoj za uspešno delo je, da KLO skupaj s KDZ in privatnimi posestniki takoj ugotovijo, koliko ogroženih travnikov je v Krajevnem ljudskem odboru, nato pa se na množičnih sestankih Fronte pogovorijo o načinu dela. Zdej je čas za organiziranje tekmovanj koscev in grabljic za to, da zainteresira čim več ljudi, je umestno, da se najboljši kosci in grabljice nagradijo s praktičnimi darili. Ker je od uspeha košnje odvisen dvig živinoreje, moramo napeti vse sile za dosledno izvedbo košnje in spravilo sena.

Vrhniški usnjariji bodo kmalu poslali na trg novo vrsto usnja

Vrhniška usnjarna je zaradi kvaliteta galanterijskega usnja iz svinskih kož dobro poznana na svetovnem trgu. Galanterijsko usnje iz vrhniške usnjarne radi kupujejo v Ameriki, Švici, Belgiji,

lanterijsko blago. Kot rečeno, je mojstru Špendau njegov poizkus uspel. Doslej je izdelal z eno samo ploščo, ki jo ima na razpolago in ki ima odliče kače ter kuščarja, kože v desetih različnih barvah.

Mojster Novak pri izdelovanju »safijanc« usnja

Italiji in Švedski ter nešteti drugih državah. Glede kvalitete vrhniški usnjariji nimajo tekmeča. To za naše gospodarstvo veliko pomeni. Za vsako ustropno svinsko kožo dobimo na svetovnem trgu več kot 500 deviznih dinarjev. Tako priznani delavci in strokovnjaki v vrhniški usnjarni prispevajo k naši graditvi vsako leto milijonske zneske.

Poleg tega, da delavci vsak dan bijejo oster boj za plan, pa tudi skoraj vsako leto strokovnjaki izdelajo kaj novega. Lani sta mojstra Špendau in Novak uspeša s poizkusom, da lahko izdelujemo iz svinskih kož najfinejši galanterijsko usnje »safianc«. Na svetovnem tržišču se je »safianc« iz svinskih kož pojavil prvič, kajti doslej so ga izdelovali le iz kozjih kož. Strokovnjaka sta za to seveda dobila zasluženo priznanje. V tovarni že skoraj leto dni izdelujejo delavci v »safiane«-oddelku najfinejšo usnje, kar si ga moremo misliti za galanterijo.

Mojster Štefan Špendau, šef oddelka kromovega usnja, je 29. maja slavil 45-letnico svojega dela. Prav v teh dneh pa je slavil še drugo pomembno zmago. Dokončno je uspel s poizkusom, da iz svinskih kož izdelata tako imenovano tampirano usnje, ki so ga izdelovali povsod le iz telečjih kož. Da bi iz svinskih kož izdelali tampirano usnje, so poizkusili že marsikje, vendar brez uspeha. Tudi mojster Špendau je to poizkušal dve leti. Pri poizkusih ga je oviralo to, ker ni imel potrebnih plošč za stiskanje usnja. Svinjske kože, ki jih odberejo, namreč stisnejo v stiskalnici s posebnimi ploščami tako, da dobi koža odliče kuščarjev, kač, krokodilov itd. Osnovna barva usnja je svetla, druga barva, ki pa jo nanašajo na stisnjeno usnje, je vedno nekoliko temnejša. Dokončna obdelava tampiranega usnja je ročna. Delavke morajo biti pri tem zelo izvežbane, da z barvo, ki jo nanašajo, ne zamažejo vtisnjenih črtic, kajti takrat bi usnje že izgubilo svoj pomen. Osnovna barva se ne bi več pozerala in usnje bi bilo prav tako, kot ga uporabljamo za aktovke ali drugo ga-

S serijsko proizvodno tampiranega usnja, ki ga bo vrhniška usnjarna poslala na domače in svetovno tržišče, bodo začeli takoj, ko bodo dobili potrebne plošče za hidravlično stiskalnico. Sedaj morajo namreč odbirati samo majhne kože, ker imajo majhno ploščo, pozneje pa bo delo bolj hitro napredovalo z več vrst in večjimi ploščami na hidravlični stiskalnici.

Zanimivo je, da so v vseh tovarnah, kjer izdelujejo safian ali tampirano usnje, pri tem delu zaposleni najboljši delavci. Mojster Špendau pa je že lani za to delo skupno z mojstrom Novakom usposobil več delavk. Pri delu se zelo odlikuje predelavka Mihevc Marija, pa tudi Svaj-

NOVI USPEHI FRONTNIH BRIGAD

PRVA TREBANJSKA GOZDNA BRIGADA PROGLASENA ZA UDARNO

Ze četrtili podeljuje Izvršni odbor OF Slovenije v mesecu gozdarstva najboljšim brigadam prehodne zastave. V zadnjem tednu so si priborile prehodno bazensko zastavo IOOF Slovenije štiri nove brigade.

III. krška brigada, ki dela v Podestnici, je posekala 5389 m² lesa in visoko presegla svoj proizvodni plan. Brigada Staneta Moravca, ki dela na zelo težkem terenu na Grajšovki, LIP Cerknica, dosega povprečno dnevno normo z 90%. V tem tednu bodo sekali na lažjih sečiščih, kar jim bo omogočilo presegati normo in izpolniti plan poseka 6000 m² v celoti.

II. prekmurska seka na sektorju LIP Bled in presegla dnevno normo od 112 do 126%. Brigado vodi komandant Rudi Zrinski. V bazenu LIP Nazarje je najboljša brigada iz okraja Celje-okolica, ki dela na Radohi. Ker najbolje izpolnjuje proizvodni plan, bo prejela prehodno zastavo IOOF Slovenije.

Za udarno brigado so proglasili I. trebanjsko brigado, ki dela na področju LIP Novo mesto. Z 52 brigadirji je posekala 6850 m² lesa, od predvidenega plana 7513 m², ki je bil določen za 75

gerjeva, Cankarjeva, Gregurka, Podgornikova ne zaostajajo dosti za njo. Zasluga za to, da lahko tudi žene opravljajo to delo, ki so ga doslej opravljali le moški, imata seveda mojstra Špendau in Novak.

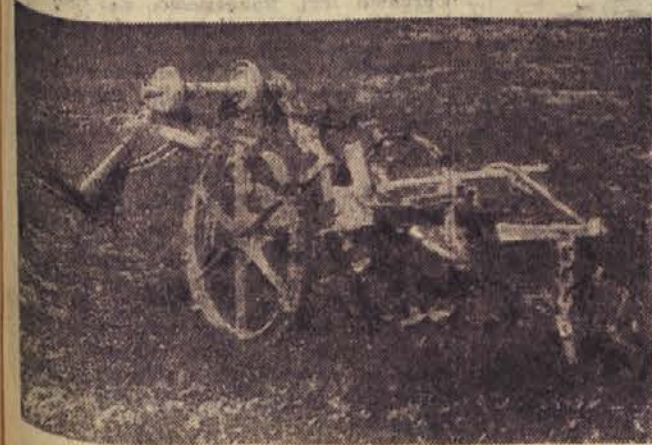
Svinsko usnje še pred leti pri nas ni kaj preveč slovelo za izdelovanje čevljev. V vrhniški usnjarni pa so letos zopet po zaslugi mojstra Špendau uspešili izboljšati predelavo svinskih kož v velur-usnje (semitš). Naše domače tovarne čevljev zahtevajo sedaj toliko velur-usnja, da jim vrhniški usnjariji zaradi pomanjkanja delovne sile ne morejo ustreči. Velur-usnje izdelujejo v modri, rdeči ter v drugih barvah.

Vrhniški usnjariji so uvedli tudi to novost, da barvajo usnje v različnih barvnih niansah. Svetovno tržišče je doslej zahtevalo galanterijsko usnje v navadnih barvah, kakor jih imajo usnjeni kovčki, ženske torbice itd. V usnjarni pa so galanterijsko usnje obarvali z zeleno, rumeno in drugimi barvami. Iz tega usnja je tovarna kovčkov »Toko« v Domžalah izdelala različne izdelke ter jih poslala na milanski velesejem. Obiskovalci velesejma so pokazali veliko zanimanje za ženske torbice iz zelenega usnja, za kovčke iz svetlejšega rjavega usnja ter za druge izdelke, ki so bili v bolj živahnih barvah, kakor je to navada na svetovnem trgu.

Tudi tekmovanje po mladinskem načinu ni šlo mimo vrhniških usnjarjev. Ze od 1. junija se za naslov najboljših brigade bori v posameznih oddelkih 12 produkcijskih brigad. Ker vrhniški usnjariji vedo, da je kvaliteta izdelka najvažnejša stvar, so poleg točk storilnosti, izpolnjevanja plana in delovne discipline vnesli v tekmovanje tudi točko kvalitete. V teh dneh tekmovanja ima najboljši uspehe Primorska brigada v obzrtu II, ki je po petem kolu izgubila samo pol točke. Tik za njo sta Kumrova brigada in brigada »Janka Rudolfa«. Delavci naslednje vsak dan uspeha tekmovanja na grafikonu. V devetih dneh tekmovanja so tekmovalci dvignili storilnost za 8%. Operativni plan vsak dan presežajo za 2%, medtem ko so ga prej le izpolnjevali. Neupravičene izostanke so že znižali za 0,30%.

Proga Visoko—Goruša dograjena

Dela na železniški progi od Visokega do jaska Goruše — nove jame rudnjaka Breze — so končana. Del proge, od jaska do separacije, je v dolžini 5,5 km ozko tiran, a od separacije do postaje so zgradili okrog 2,5 km normalnotirne proge. Z izročitvijo proge Visoko—Goruša v obrat bodo pospešili odvažanje premožavca.

Stroj za kopanje krompirja, kot jih izdeluje tovarna OLT v Osijeku. Vleče ga par konj, povprečno izkoplje na dan krompir na 3 hektarih

SKLEPI ANKETNEGA PODODBORA LJUDSKE SKUPSCINE FLRJ

VLADI FLR JUGOSLAVIJE BODO PREDLOŽENI KONKRETNI UKREPI

za zavarovanje temeljnih pravic naših diplomatov in državljanov v vzhodnoevropskih državah

Beograd, 10. jun. (Tanjug.) Anketni podbor Ljudske skupšćine za ugotavljanje diskriminacijskega ravnanja vzhodnoevropskih držav je zaslusal priče in druge osebe, ki so mu dale obvestila o ravnanju češkoslovaških in albanskih oblasti z državljani FLRJ ter njenimi diplomatskimi in konzularnimi predstavniki. Ko je preučil izjave in avtentične listine, ki so mu bile dosele predložene, je podbor soglasno sprejel sklepe.

V sklepih se ugotavlja, da so češko-slovaške in albanske oblasti ter njihovi organi sistematično mučili in ogrožali temeljne pravice državljanov FLRJ samo zaradi tega, ker so bili vdani svoji domovini in njenemu državnemu vodstvu. To ravnanje predstavljajo vse mogoče kršitve osebnih pravic: odvzemanje pravice do življenja (umori, grožnje s smrtjo, spravljanje v stanje, ki je nevarno za življenje), pravice do telesne nedotakljivosti (telesne poškodbe, odvzemanje listin, ki dajejo pravico do minimalne prehrane), pravice do osebne svobode (samolastno odvzemanje prostosti, pravice do vrnitve z odklonitvijo odhodnih vizumov), pravice do svobode vesti (prepoved izražanja vdanosti svoji domovini, onemogočanje branja knjig in časopisov v svojem jeziku, prepoved sestankov s svojimi sonarodnjaki, razpuščanje kulturnih ustanov), rodbinskega prava (odvzemanje roditeljske oblasti, prisilne ločitve soproge), pravice do dela (odvzemanje pravice do zaposlitve, premeščanje na manj ugodna delovna mesta, premeščanje v druge kraje), pravice do osebne premoženja (uporabnih stvari (odvzemanje obleke, obutve, osebnih spominov, osebnih del in spisov), pravice do varstva (onemogočanje stikov z diplomatsko konzularnimi predstavniki svoje države), pravice do korespondence (prepoved poštno-telegrafskih stika s svojo državo) itd., ki so našteje v splošni deklaraciji o človeških pravicah.

Češko-slovaške in albanske oblasti so prav tako ravnale tudi z diplomatsko-konzularnimi predstavniki FLRJ in drugimi uradnimi organi FLRJ v njihovih državah, s čimer so kršile temeljna pravila o nedotakljivosti in privilegijih, oziroma se sploh niso ravnale po načelu recipročnosti s FLRJ. Vsakodnevno mučenje naših diplomatskih predstavnikov po uradnih organih Češkoslovaške in Albanije, ki nasprotuje vsem pravilom mednarodne kurtoazije, kršitve osebne svobode diplomatskega osebja, izgoni diplomatskega osebja, kršitve načela eksteritorialnosti uradnih prostorov diplomatskih predstavništev in stanovanj diplomatskega osebja, onemogočanje gibanja diplomatskega osebja zaradi vzdrževanja stikov s svojo državo, kršitve nedotak-

ljivosti diplomatske pošte, onemogočanje diplomatskega službovanja z mučenjem, aretacijami, onemogočanje temeljne skrbe in zdravljenja diplomatsko-konzularnega osebja in njihovih družin so najboljše slika tega ravnanja. Surovo ravnanje češkoslovaške vlade dokazuje tudi umor Dimitrija Dimitrijevića. Smrt tega jugoslovskega domoljuba je nastopila zaradi premisljene samovoljne aretacije, odrekanja zdravniške pomoči, mučenja in slabšanja splošnih razmer v zaporu, preračunanih na uničenje življenja. To ravnanje češkoslovaške vlade, ki je povzročilo smrt Dimitrijevića, moramo kvalificirati kot namerno, ker se je sistematično nadaljevalo tudi potem, ko je velposlaništvo FLRJ opozorilo na slabo zdravstveno stanje Dimitrijevića. Smrt Josipa Plešeta, ki je nastopila v zelo sumljivih okoliščinah po dokazanem mučenju češkoslovaških državnih organov, tudi govori o tem zelo jasno.

Vse to ravnanje z državljani FLRJ in našimi diplomatskimi predstavniki je sistem med seboj povezanih nečloveških ukrepov, naperjenih proti splošnim koristim jugoslovskega naroda. To ravnanje ni zato le kršitev temeljnih načel Ustanovne listine Združenih narodov, na katerih danes sloni mednarodna skupnost, temveč tudi zanikanje slehernega normalnega odnosa med narodi.

Gojitev prijateljskih odnosov, spoštovanje načela suverenosti in enakopravnosti držav ter nedotakljivosti njihovih predstavnikov, spoštovanje načela nepristranosti med ljudmi so znamenja z umori in netenjem sovražstva med narodi, diskriminacijskim ravnanjem, onemogočanjem normalnih diplomatskih odnosov in odrekanjem nedotakljivosti, ki so nujno potrebne za predstavniki funkcije, in tako dalje.

Diskriminacijsko ravnanje vlade ČSR in Albanije z našimi diplomatskimi predstavniki kakor tudi preganjanje, zapiranje in ubijanje jugoslovskega državljanov v teh državah so posledica sovražne politike, ki jo vodijo te vlade kot poslušno orodje hegemonistične politike vlade ZSSR in proti volji svojih narodov do jugoslovskega naroda. Namen tega ravnanja je ogroziti neodvisnost in svobodo Jugoslavije in uničiti prijateljska čustva ter simpatije, ki jih goje narodi teh držav do Jugoslavije.

Podbor je sklenil nadaljevati raziskovanje diskriminacijskega ravnanja vzhodnoevropskih držav z našimi državljani in našo državo ter prelistati konkretne ukrepe, ki jih bo po odobru za zunanje zadeve Ljudske skupščine predložil vladi FLRJ za zavarovanje temeljnih pravic naših državljanov in diplomatskih predstavnikov v teh državah.

DELO EKONOMSKE KOMISIJE OZN ZA EVROPO

JUGOSLOVANSKA RESOLUCIJA O GOSPODARSKI BLOKADI NASE DOMOVINE

Je živo prizadela predstavnika Sovjetske zveze in Poljske

Zeneva, 10. jun. (Tanjug.) Včeraj je nadaljevala Ekonomska komisija OZN za Evropo razpravo o jugoslovske resoluciji, v kateri se predlaga, naj tajništvo evropske gospodarske komisije začne anketno o gospodarski blokadi, ki jo vodi sovjetski blok proti FLRJ.

Predsednica komisije švedski delegatka Karin Kuk je sporočila, da daje po posvetovanju s pravnimi strokovnjaki to resolucijo na glasovanje kljub prejšnji zahtevi sovjetskega delegata. Toda poljski in sovjetski predstavniki, ki sta poprej zahtevala, naj predsednica po svojem pooblastilu odloči, ali se bo glasovalo ali ne, sta ji sploh zamikala pravico, da bi o tem odločila. Znova sta grozila komisiji, da bosta »napravila določen zaključek«, sovjetski delegat pa je celo žalil komisijo.

Gospa Karin Kuk je odgovorila, da so sovjetski predstavniki sami zahtevali, naj se glasuje o njihovi resoluciji in niso nasprotovali, da bi glasovali o jugoslovske resoluciji. Sedaj pa so, je nadaljevala ga Kuk, sovjetski predstavniki nasenkrali proti tistemu, kar so včeraj govorili.

Navdušila me je velika skrb ki jo Jugoslavija izkazuje otrokom

je izjavila Kethlin Gepp, ki je obiskala našo državo

Beograd, 10. jun. (Tanjug.) Ravnateljica podmladka Lige društev Rdečega križa v Zenevi ga Kethlin Gepp, ki je bila te dni v naši državi in se zanimala za zdravstveno varstvo otrok in delo Jugoslovskega Rdečega križa, je razložila v razgovoru z novinarji svoje vtise o potovanju po Jugoslaviji.

Ko je govorila o delu našega podmladka, je izrazila svoje veliko zadovoljstvo, ker je videla vzorno delo te organizacije v duhu nalog Lige podmladka. Poudarila je, da je v primeri s številnimi drugimi državami jugoslovskega podmladka, ki šteje nad milijon članov, dobro organizacijsko utrjen.

Razveselilo me je, je dejala ga. Gepp, ker sem opazila pri učencih v gospodarstvu veliko zanimanje za delo Rdečega

križa. Prav tako me je navdušila velika skrb, ki jo država izkazuje otrokom. Obiskala sem več otroških ustanov, pri čemer je zlasti pritegnila mojo pozornost vzorna čistota in velika skrb za življenje otrok, za njihovo zabavo in razvedrilo.

Na vprašanje, kaj misli o oblikih dela Lige podmladka za udržitve miru na svetu, je Kethlin Gepp odgovorila:

»Ena teh oblik bi morala biti čim boljše delo za zblizanje otrok vseh narodov. V ta namen lahko zlasti dobro koristi izmenjava pism in albumov z značilnostmi svojega naroda, tako da bi se otroci med seboj spoznali.« Ga. Gepp je dodala, da so otroci Jugoslovskega podmladka Rdečega križa poslali veliko številno pismo in albumov drugim članom podmladka po vsem svetu.

Ko je na koncu govorila o splošnih vtisih o potovanju po naši državi, je Kethlin Gepp dejala:

»Čprav sem bila kratak čas v Jugoslaviji, lahko z zadovoljstvom izjavim, da sem povsod videla velike napore za zgraditev in preporod države in da sem srečala, ker sem videla državo, o kateri sem nekod samo brala ali slišala.«

Ob debati v italijanskem parlamentu

o tržaškem vprašanju

Beograd, 10. junija. Komentator Tanjuga Nino Opačić piše:

V italijanskem parlamentu se je sinoči znova pričela debata o tržaškem vprašanju. Kakor že prej ob podobnih debatah, so tudi sedaj predstavniki reakcionarnih italijanskih skupin in strank vložili na vlado nekaj interpelacij, v katerih se ne samo ugodno govori o brezobzirni iredentistični gonji proti Jugoslaviji, ampak se vlada naravnost poziva, naj izrazi sedanjí svetovni položaj, da bi se z intervencijo velikih sil Italiji prisilno priključilo celotno tržaško svobodno ozemlje. Tako zahteva interpelacija monarhista Novellija, naj ne začne vlada nikakih pogajanj z jugoslovske vlado in da naj se tri sile, ki so podpisale tripartitno deklaracijo, pozovejo k izpolnitvi svojih obveznosti, ki so jih prevzele z deklaracijo; če njene zahteve ne bi bile sprejete, naj se vlada pridrži pravico do odpovedi mirovne pogodbe. Stališče monarhistov glede na to vprašanje je istovetno s predlogom, ki ga je podal v svoji interpelaciji v imenu kvalunkvistične stranke neofašistični poslanec Gianini. Obe te frakciji italijanske iredente črpta spodbudo in oporo za postavljanje nemogočih ozemeljskih zahtev nasproti Jugoslaviji iz politične linije odgovornih činiteljev v vladi. Tudi ob tej priliki pa nista ostali osamljeni. Njuno brezobzirno vztrajanje na konvencionalnem stališču je popolnoma podobno predlogu za resolucijo, ki jo je vložil predstavnik kominformovske podružnice v Italiji socialist Pietro Nenni. Po vsebini, tonu in obliki bi bilo težko najti razliko med stališči in predlogi predstavnikov teh na videz tako zelo različnih strank; to je kvalunkvistov, monarhistov in kominformovske skupine. Nastopanje vseh treh ima skupno podlago, in sicer šovinistično licitiranje. Enako se trudi, da bi vsaki količjak realistični zamisli postavile nasproti stare in preživle kombinacije imperialističnega prievajanja jugoslovskega ozemlja. Temeljna skupna poteza njihovih interpelacij je v tem, da naj bi se našla nova sredstva in način za preprečje vsakega sporazuma z Jugoslavijo, za onemogočanje kakršne koli sporazume in pametne rešitve spornih vprašanj med obema državama. Vse tri iredentistične skupine, fašisti, monarhisti in kominformovci, izrabljajo okoliščino, da tudi italijanska vlada ne kaže dobre volje in ne pripravljeno, da bi se sporna vprašanja rešila z neposrednim stikom in pogajanjem z jugoslovske vlado. Zato priporočajo uporabo pritiska in diktata, da bi tako z izrabljanjem mednarodnega položaja in politike blokov na svetu nasilno odtrgali iz jugoslovskega ozemeljskega narodnega organizma to, kar nikoli ni bilo in tudi nikdar ne bo italijansko. Linija, ki jo predlagajo te iredentistične struje v italijanskem parlamentu in ki se po svojem bistvu niti ne razlikuje mnogo od uradne linije vladajočih strank, kaže, da je italijanski parlament še zmeraj zelo daleč od realističnega gledanja na današnje stanje te zadeve, posebno pa na današnje Jugoslavijo, ki ni več vezana na rapalsko pogodbo in je tudi ni mogoče preplasti ali nanjo vplivati z oživljanjem rapalske diplomacije. Še manj pa je del do toseči z različnimi grožnjami, pritiskom in izsiljevanjem ali s sklicevanjem na silo blokov. Sporna vprašanja med obema državama, ki jih sedaj obravnavajo v italijanski skupščini, se ne morejo reševati tako, kakor predlaga združena italijanska iredenta z desnice in leve. Prav tako se odnosi med obema državama tako dolgo ne morejo postaviti na zdrav temelj, na temelj medsebojnega spoštovanja in obojestranskega upoštevanja interesov druge strani, dokler ne bo na italijanski strani prenehala imperialistična praksa, da se deli jugoslovskega narodnega ozemlja razlagajo za italijanske, in dokler ne bodo odgovorni činitelji v Rimu dali dejanskih dokazov za pripravljenost in poročila za to, da se z njimi zares lahko sporazumno rešuje in do kraja reši neko vprašanje.

Informburojevci napadli Slovence

Gorica, 10. jun. (Tanjug.) Razbijaško delo italijanskih informburojevcev v vrstah delavskega razreda in njihova razlikovalna politika do Slovencev je bila spet do izraza včeraj v Torjanu v Benški Sloveniji, ko so brezposelni delavci Slovencev, ker so se udeležili demonstracije. Pri demonstraciji so sodelovali tudi Slovenci, člani Demokratične fronte Slovencev v Italiji.

Informburojevski voditelji delavske zbornice, ki je organizirala demonstracijo, so s povskami in žaljivimi napadli Slovence, ki so se udeležili demonstracije. Informburojevci so celo prepovedali članom Demokratične fronte Slovencev v Italiji govoriti na demonstraciji v slovenskem jeziku.

Divjaški napad kominformovcev na konferenco naprednih francoskih mladincev

»Branili bomo svoje pravice in odšli v Jugoslavijo,« so sklenili francoski mladinci, združeni v delovnih brigadah

Pariz, 10. junija (Tanjug.) Brezumna gonja francoske agencije Kominforme proti naprednim francoskim mladincem, ki so se namenili oditi letos, združeni v delovnih brigadah, v Jugoslavijo, da bodo tam s svojimi očmi videli resnično stanje, je sinoči v Parizu doživela vrhunec v divjaškem napadu na konferenco 400 mladincev in mladink v Latinski četrti v dvorani »Société Savantes«.

Ko je pritegnil v službo ves propagandni aparat za obrekovanje in izsiljevanje napredne mladine, da bi jo odvrnil od potovanja v Jugoslavijo, in pod vtisom naglega sirjenja te akcije, ker se je do sedaj samo iz Francije, brez njenih čezmorskih posestev, prijaviło nad 2000 mladincev, je CK KP Francije poslal na svojem zadnjem sestanku minulí mesec po Georgesu Cognotu javni poziv vsem svojim pristaešem, naj ne izbirajo nobenih sredstev v borbi proti bodočim brigadnikom.

Ker so doživljali poraz za porazom, ni ostalo kominformovcem nič drugega, kot da so v svojem becu po stari navadi razglasili vsakega očitca jugoslovske stvarnosti za »fašista« in »imperialističnega vohuna«.

V histeričnem pozivu, ki ga je ponovil »Humanité« dva dni zaporedoma pred konferenco, so pozvali vse svoje pristaeše, naj navlijo na mladince in jim onemogočijo konferenco.

Ta poziv je prenesel tudi »Ce Soir«, vendar pa je prišlo pred dvorano samo 200 do 300 razbijačev. Nahujekani po vodstvu KP Francije in pod njenim »strateškim« vodstvom, so razbijači trumoma navliili na vhode v dvorano, tepli s pestmi in broci z nogami. Napredni mladinci, ki so pričakovali ta napad, so strnili svoje vrste in branili svojo pravico svobodnih ljudi. V hudem taču, ki je trajal polnih 25 minut, so bili kominformovci končno odbiti.

V apopadu je bila razbita vsa oprema dvorane. Iz zvezanih vrst stolov, ki so jih izrgali iz tal, so napravili barikade in več naprednih mladincev je bilo ranjenih od delov polomljenih stolov, ki so jih kominformovci razbijali, ko so bili odbiti, metali v dvorano. Ta »napadalni odred« kominforme je metal stole tudi na stekleno streho dvorane, tako da je bilo od tega ranjenih več mladincev.

Navzile vsemu temu pa so mladinci imeli pod predsedstvom naprednega javnega delavca Claude Bourdeta svojo konferenco. Na govorniškem odru so javno protestirali proti kominformovskim metodam in kratenju demokratičnih svobodnih napredni publicisti Claude Bourdet, član nacionalnega odbora francoskega gibanja odpora in prvi predsednik začasnega parlamenta po osvoboditvi Michel Maurin, ki je bil izključen iz enotne socialistične stranke, ker je obiskal Jugoslavijo.

Pot, ki se je pokazala v raznih govori in interpelacijah v italijanskem parlamentu, ne vodi nikamor drugam, kakor k nadaljnjim podpihovanjem nesmiselne iredentistične gonje in k povečanju napetosti in odnosih med jadranskima česodoma.

Za sinočno debato v italijanski skupščini je značilno, da je znova, ne glede na majhne razlike v taktiki obravnavanja tržaškega vprašanja, ki so med raznimi strankami, v celoti pokazala enotnost vseh italijanskih šovinistov, od neofašistov preko demokratištanov do kominformovcev. Vsi namreč zastopajo stališče neutemeljenih zahtev po jugoslovskega ozemlju.

Informburojevski prvak Pietro Nenni se je v celoti oprjel stališča fašistov, monarhistov in demokratištanega poslanca Bartola, češ da je treba zavrniti metodo neposrednega sporazumevanja z Jugoslavijo kot nemogočo. Nenni se priljuje ekstremni desnici in glavnemu nosilcu iredentizma senatorju Vittorio Orlando, ki ga je v svojem govoru imenoval »največjega italijanskega rodoljuba«. Zato je v skupščini slovesno potrdil, da njegov predlog za resolucijo po svojem bistvu ne pomeni zavrnjanja tripartitne deklaracije zahodnih sil. (Nennijeva resolucija se opira na sovjetsko noto.)

Govor in zahteva demokratištanega poslanca Bartola odkrivata novo taktiko demokratištanov. Ta taktika je v tem, da bi bilo treba začeti uporabljati bolj fine in neopazne metode gospodarskega pritiska na Jugoslavijo, da naj se vprašanje

Treta spravi v zvezo z gospodarskimi, trgovskimi in drugimi odnosi med obema državama, da naj se tržaško vprašanje spravi v zvezo z vprašanji reparacij, ki jih Italija dolguje Jugoslaviji po pogodbi, in da naj se gospodarska pogajanja in sporazumi opravijo v zvezo s političnimi sporazumi na škodo Jugoslavije. Z drugimi besedami, ta taktika je v tem, da naj se tiste italijanske reparacijske in druge obveznosti do Jugoslavije, ki izhajajo iz mirovne pogodbe in ki jih je Italija priznala, uporabijo sedaj kot sredstvo za izsiljevanje in pritisk na Jugoslavijo, zato da bi se na ta način odtrgal del jugoslovskega ozemlja.

Nova taktika vladajoče stranke v Italiji je prav tako nerealna, kakor vse prejšnje gonje in poskusi. Saj je Jugoslavija že večkrat izrazila svoje mnenje, da so izpolnitve reparacijskih obveznosti po mirovni pogodbi, gospodarski odnosi in sodelovanje ena stvar, tržaško vprašanje kot ozemeljsko vprašanje, pa druga stvar, in da na noben način noče trgovati s svojim narodnim ozemljem. Tukaj pa se nujno valjuje sklep, da je uporabljanje takšnih metod gospodarskega pritiska z italijanske strani spet nov dokaz za to, da italijanska diplomacija temelji na zvitosti in hinavščini in da je temeljni pogoj za pogajanja z Italijo ravno pri tržaškem vprašanju to, da italijanska vlada najprej podpiše reparačije in druge sporazume, ki jih je priznala kot svoje obveznosti in s tem da resnično poroči za to, da se je mogoče z njo pogajati in sporazumno reševati sporna vprašanja.

AMERIKO-ŠPANSKA TRGOVINSKA POGODBA

Washington, 10. jun. (Tanjug.) Zunanje ministertvo ZDA je sporočilo, da pričakujejo trgovinski sporazum med Španijo in Ameriko. AFP poroča, da so to poročilo izdali spričo razgovorov med pomočnikom španskega ministra za industrijo in pomočnikom zunanjega ministra ZDA za gospodarska vprašanja o tej pogodbi.

»Doletel je nihče ni dejal, da sem fašist,« je izjavil Claude Bourdet ter se pri tem obrnil na mladino. »Tisti, ki pravijo, da smo fašisti in ki so prišli nocoj semkaj, da bi prepavali demokrate in revolucionarje zato, ker je zanje zločin oditi v Jugoslavijo, delajo z vsemi silami na tem, da bi nas odvrnili od te poti, ker se boje vsakega pričevanja, ker se boje, da bi se razširila resnica o Jugoslaviji. Toda nasilje vas ne sme preplašiti.«

»Mi smo z vami in zmeraj bomo na strani tistih, ki varujejo in branijo demokratične pravice in svobodščine, ki se bore za resnico,« je izjavil Michel Morin.

Po govoru mladinke Cardinal, ki je obrazložila razloge, zakaj je bila eklicitna konferenca, je podal referat delavcev tovarne Renault mladinec Renard, član iniciativnega nacionalnega komiteja za pošiljanje mladinskih delovnih brigad v Jugoslavijo. Govornik je poudaril, da je glavni smoter odhoda mladih brigadirjev v Jugoslavijo, da zvejo resnico, da ugotovijo, na čigavi strani je resnica in na čigavi laž. Ko je poudaril, da so mladinske brigade izven političnih skupin in da so kominformistični napadi na Jugoslavijo nevdržljivi za slehernega človeka, ki misli s svojo glavjo, je govornik omenil napade, ki so jim izpostavljeni francoski mladinci, in dejal:

»V zgodovini francoskega delavstva gibanja privrati uporabljajo takšne metode nasproti mladini, ki ne želi ničesar drugega, kakor zvedeti resnico. Branili bomo naše pravice in odšli v Jugoslavijo, onemogoča gonja proti nam pa je dokaz, da se ne tilici neredov boje, da bomo ovrgli vsa njihova obrekovanja. Pred svetovno javnostjo objubljam, da bomo povedali čisto resnico o tem, kar smo videli v Jugoslaviji.«

Sredi konference so trije kominformovci zahtevali onstran barikad, da jih puste v dvorano, da bi tamkaj povedali svoje stališče. Napredni mladinci so pokazali vse svojo demokratičnost ter pustili te kominformovce v dvorano. Le pet so povzročili v dvorani precejšnje veseleje s svojimi smešnimi izjavami, zlasti pa v hipu, ko je eden izmed njih dal »dokaz«, da je Jugoslavija prešla v imperialistični tabor. Med drugim je navedel, da pošiljajo Anglosaksonci Jugoslaviji vizgalice. K nferenca se je končala mirno in je bila soglasno sprejeta naslednja resolucija:

»Stiri sto oseb, ki so prišle na povabilo nacionalnega komiteja, protestira proti ravnanju z organizatorji zborovanja dne 9. junija 1950 v Parizu, se prvi proti gonji »Humanitéja« in »Ce Soira«, ki sta pozivala ljudi, naj nasilno preprečijo to zborovanje, proti nasilnemu vdoru v dvorano in proti obmetavanju udeležencev zborovanja z raznimi predmeti. Menimo, da utegne takšno početje edinele škodovati delavskemu gibanju in konec koncev koristiti samo sovražnikom naprednih idej. Poudarjamo, da smo pripravljeni nadaljevati borbo, da bi zavladala demokracija ne le v Latinski četrti, marveč povsod, kjer bi mladina rada svobodno izrazila svojo voljo, da odide v Jugoslavijo.«

Diskriminatorjt — proti diskriminaciji

Sovjetska zveza je v ekonomski komisiji OZN nastopila proti diskriminaciji, ki jo izvajajo v trgovini zahodne države, medtem ko sama izvaja diskriminacijsko politiko do Jugoslavije.

Nov pomočnik zunanjega ministra

Beograd, 10. junija. (Tanjug.) Za pomočnika zunanjega ministra je bil imenovan Marijan Barišić, dosednji svetnik v zunanjem ministertvu.

OB PRVI OBLETNICI SMRTI OTONA ŽUPANČIČA

Praznujemo obletnice rojstnega dne ljudi, ki so nam posebno pri srcu, ljudi, ki za nas in za vsa naša skupnost nekaj pomenijo, se z uslo hvaležnostjo in toplu ljubeznijo spominjamo se ob obletnicah smrti.

Med take ljudi, ki veliko pomenijo ne samo za ožjo slovensko, marveč za skupnost vseh jugoslovanskih narodov, je brez dvoma naš veliki mojster vezane besede in ljudski umetnik Oton Župančič. Danes se prvič spominjamo tistega dne, ko nam je smrt nasilno iztrgala iz naše srede, ko je še vedno, čeprav v visoki starosti gladno delal in ustvarjal. In zdaj posebno, ko ga leto dni ni več med nami, se še bolj zavedamo, kaj nam je on pomenil in nam še vedno pomeni, ter prav zdaj vse bolj trpko občutimo to izgubo. V nekem razgovoru ob sedemdesetletnici na vprašanje, kaj sodi o svojem dotedanjem delu, je dejal: »Kadar si v delu, se ne oziraš preveč nazaj, temveč gledaš, da postoriš, kar se še da, in pristoriš, kar si zamudil. Zares, ne bi rad samo opozoval, kako si drugi vihajo rokave in hita na delo, temveč bi se rad kolikor toliko tudi sam gibal, dokler mi še sije dan.«

Ta njegova izjava kaže, da je pesnik imel poleg svojega že tako obsežnega dela še velike načrte, ki mu jih je pretrgala smrt.

Se ena knjiga pesnikovih del

Minilo je leto, kar je legel v grob Oton Župančič, zadnji iz četvorice slovenske Moderne. Z njim se je iztekla doba, s katero se bo težko kdaj kosalo še tako pomembno obdobje v našem slovenskem. Znano je, da pomeni Moderna prvi veliki vzpon slovenske besedne umetnosti po Prešernu, ponovni uspešni nastop pred njuno, za rojake danes in v bodoče pa nepogrešljivi vrelce najsljabijših slovstvenih stvaritev. Ze nad 50 let nas loči od burnega prihoda mladih modernistov. Zadržati torej, da se izčisti pogled na njihovo življenjsko delo, ki je kot izredna dragotina v celoti prešlo v slovensko kulturno zakladnico. Če k osupljivi podobi naše Moderne primaknemo sodno sponovanje v drugih panogah umetnosti, zlasti v slikarstvu, in prištetemo še hitro rast nekaterih več naše umetnosti, potem se

naše moderne kulture, kot umetnika, v katerem je živo, umetniško najbolj zrelo, dovršeno in nezadržno odmevala naša stvarnost, pokazala bo še posebno očito, da je bil rajni poet zvest kronist slovenskega življenja, pesniški razlagalec narodnih težnj in vodnik. Ta nova Župančičeva knjiga bo izšla v nekaj dneh in bo torej pomemben prispevek k znani zbirki, ki jo je v redakciji Josipa Vidmarja izdala pred vojno Akademsko založba v štirih zvezkih z naslovom »Dela Otona Župančiča«.

Cankarjeva založba, založnica dopolnjenega zvezka k Delom, se je potrudila, da bo knjiga glede na zunanjo in notranjo opremo posnetka natanko po predvojni izdaji. Tako bo novi Župančičev zvezek zaključil zbirko in bo s prejšnjimi zvezki vred nudil zaokroženo podobno bogate pesnikove stvaritve. Seveda je naloga našega založništva, da čimprej oskrbi kritično izdajo celotnega Župančičevega opusa. Knjiga, ki se pridružuje kot peti zvezek k Delom, obsega v glavnem Zimzelen pod snegom in Veš, poet, svoj dolg? Razdeljena je v dva dela: pesniški in prozni. V prvem delu sledi celotnemu Zimzelen pod snegom skupina pesmi z naslovom Zadnje pesmi, ki so vzete bodisi iz knjige Veš, poet, svoj dolg?, bodisi iz revij. Prozni del obravnava razdelitev v dve skupini, kakor jo ima knjiga Veš, poet, svoj dolg?, z naslovoma Kultura in novi čas in Politični govori in članki. Prva skupina je pomnožena s sedmimi proznimi sestavki. Med

Oton Župančič na Bledu l. 1938

njimi je prisrčna Jaenete in Beseda z Vorancem in o Vorancu. Od predvojnega Župančičeve proze je redakcija v prvo skupino uvrstila Porušen most s pripisom in Krosna. Za Političnimi govori in članki stoji voščilo maršalu Titu za rojstni dan. S to kratko pesmijo, ki zaključuje knjigo, je pokojni Župančič z znanimi verz: »Kaj hoče hrušč in truček svog nas...« zgoščeno in dostojanstveno odgovoril na informbirojevsko gonjo proti novi Jugoslaviji in tako s svojo pesniško besedo na pragu smrti potrdil pravilnost našega stališča v tem sporu ter izpovedal vero v graditve naše socialistične domovine.

SPOMINSKA RAZSTAVA ŽUPANČIČEVH ROKOPISOV

Slovenska akademija znanosti in umetnosti je pripravila razstavo Župančičevih rokopisov, ki je bila odprta včeraj, na predvečer obletnice njegove smrti. Razstava daje kronološki pregled pesnikovega življenja in ustvarjanja. Tako so v posebni vitrini razstavljeni njegovi osebni dokumenti: krstni list, šolski dokumenti, maturitetna matematična naloga ocenjena z odličnim nad povprečjem, vojaški dokumenti, dekret o službovanju na klasični gimnaziji (1903). Iz nadaljnjih dokumentov je razvidno njegovo službovanje pri Dramatskem društvu kot dramaturg (1911-1912), nadalje je razstavljen dekret s Tavcarjevim podpisom o imenovanju za mestnega arhivarja (1913), dekret o imenovanju za upravnika SNG, diploma o imenovanju za rednega člana SAZU, diploma častnega doktorja ljubljanske univerze in končno dekret o imenovanju za ljudskega umetnika.

Njegov najstarejši znani rokopis datira iz leta 1894 in predstavlja dramatski osnutek, ki se začne z besedami: »Upor, upor si djal.« Gre za dramatično delo najbrž pod Njegoševim vplivom. Razstavljeni so tudi prvi tisk v Vrhu, kjer se je podpisoval Beli Kranjec. Štirje rokopisi iz arhiva dijaške zadruge ga kažejo kot aktivnega člana tega društva. Beležnica iz visokošolskih let je polna pesmi in raznih osnutkov. Vsi ti mlajši rokopisi so pisani z drobno pisavo.

Sledijo rokopisi njegovih prvih zbirk »Čaše pojnosti«, »Pisanice« in zbirke »Čez plane«. Iz tega časa je tudi pogodba z založnikom Schwentnerjem za »Pisanice«. V naslednjih vitrinah so razstavljeni rokopisi in beležnice iz nadaljnjih let (rokopis Jerate, Revije, Od štirih do

ene, Glose in drugih znamenitih pesmi, rokopisi mladinskih pesmi so opremljeni z lastnimi ilustracijami). Razne leksiografske beležke kažejo, kako si je pesnik nabiral izraze in si bogatil jezik. Nadalje so razstavljeni razne pogodbe z založniki, krtačni odtisi s korekturami, rokopisi in korekture njegovih prevodov. Med rokopisi so tudi razne risbe, med njimi avtoportret, risba Blede itd.

Sledijo spisi iz vojnih let, objave v partizanskem ilegalnem tisku, kjer je objavil pod psevdonimom »Neznani« in »Dr. Anton Pesnik«. Iz povojnih let so objavljeni rokopisi zbirke »Zimzelen pod snegom«, rokopisi njegovih govorov in drugih pesmi, tiski z avtorjevimi dopolnili in popravki in končno njegove pripombe k »Slovenskemu pravopisu« in kot zadnji rokopis iz 9.-10. junija korekture prevoda Puškinovega Bronasteja jezdeca. Med razstavljenimi rokopisi so razne fotografije, ki prikazujejo pesnika v raznih obdobjih njegovega življenja.

Med korespondenco so zlasti omembe vredna pisma Antonu Aškercu, Ivanu Prijateljju, Cankarju, Ketteju, Glonarju, Govekarju in drugim. Razstavljeni je tudi Cankarjeva, Kettejeva in Murnova korespondenca Župančiču.

V dveh omarah je razstavljenih 30 Župančičevih originalnih tiskov in 50 knjig prevodov ter razni primerki knjig v avtorjevimi posvetili.

Akademija je priredila to razstavo, da bi širša javnost spoznala del pesnikovega ustvarjanja in da bi se ob prvi priliki zbrala točna evidenca nad celotno pesnikovo zapuščino.

Film o Otonu Župančiču

Kmalu po smrti Otona Župančiča so si bili v našem filmskem podjetju »Triglav-film« edini, da posnamejo dokumentarni film o velikem umetniku slovenske besede. Za to so se odločili tem rajje, ker so imeli že v arhivu shranjenega precej »živega« materiala o pesniku, kar je samo po sebi obetalo film pozitivni. Scenarij in režija sta bila poverjena Kosmaču Francetu, književniku, ki je že s filmom o Prešernu dokazal, da mu filmska umetnost ni tuja. Po scenariju, ki je esistični prikaz delapolne Župančičeve življenjske poti, so pričeli snemati že lani v jeseni. Ker pa je bil lanski plan dokumentarnih filmov itak presežen, in se je ekipa toliko laže odzvala drugi veliki potrebi »Triglav-filma«, namreč gradnji provizorijev, ki bodo povečali laboratorijsko-tehnično zmogljivost naše domače filmske produkcije, se je delo zavleklo. Snemalec Metod Badjura je snemal še vse od marca do junija letosnjega leta. Zdaj so končali tudi že z montažo filma ki mu manjkajo le še recitacije Jožeta Tirana in glasha Cirila Cvetka.

Na prelomu stoletja je Slovincem v Ljubljani rastele rod, ki je v književnosti znan pod imenom Moderna, pričena France Kosmač scenarij o velikem slovenskem človeku. Ze vidimo posnetke tedanje Ljubljane, stare Cukrarne, kjer edino se je tedaj našla streha prav temu rodu. Sledi Župančičeva študijska pot, Dunaj, Pariz, doma. Spoznavamo ljudi iz njegovega kroga: kiparja Bernekerja, komponista Lajovica, Ivana Cankarja, slikarja Jakopiča in druge. Pesnika vidimo

oziroma čutimo ob njegovih pesniških zbirkah, ob delu na prevodih in raznih dolžnostih, ki jih je opravljal (upravnik gledališča).

Ob umetniški stilizaciji narodnoosvobodilne borbe (slike Nikolaja Pirnata) bomo prvič zaslišali njegov glas iz leta 1941, ko je po ljubljanskem radiu recitiral svoj bojni poziv: »Veš, poet, svoj dolg?«. Eden od prvih pozdravlja nato partizane v osvobodjeni Ljubljani. In spet ga gledamo na delu, literarnem in javnem, ko kot ljudski poslanec in nato predsednik Ljudske skupščine pomaga sprostiti najgloblji družbeni prelom, našo ljudsko revolucijo. Ob recitaciji verzov »Hodil po zemlji sem naši« sledijo nato prelepi posnetki naših krajev, kotičkov, ki so se mu posebno priljubili in ki jih je na stara leta ponovno obiskoval. Tu je njegova zasanjana Bela Krajina s svojimi belimi brezami in počasno zeleno Kolpo. Za rojstnim krajem Vinico se vrstijo posnetki iz okolice Kamnika (Zaprice, kjer je napisal Veroniko Desevsko), Horjula, Polhovega gradca, Sorškega polja, Blede, Koče vasi in drugi.

Po proslavah (pesnikova 70letnica) in odlikovanjih (častni doktorat, naslov ljudskega umetnika), s katerimi se je velikemu sinu oddožila nova domovina, ga pospremimo končno na njegovi veličastni zadnji poti. Da pa je pesnik ostal, da živi, je prikazal režiser s posebnimi montažnimi sredstvi, ko se izza njegove mase, preko njegovega bogatega književnega dela, ponovno prikaže njegov živi, smeljšajoči se obraz.

„Ciciban, tebi zlat kujemo čas“

Danes je praznik naših najmlajših, naših cicibanov. V Ljubljani bodo po vseh terenih veselo rajali. Na Gradu bodo v svojih igriščih med seboj tekmovali. Na otroških sejmih si bodo nakupili cenenih in čudovitih igračk, ki so jih žene izdelale v medsebojnem tekmovanju. Seveda so poskrbele tudi za približek, da bo veselje tem večje. Žene po vseh krajih so tekmovali, da bi ustanovile čim več otroških igrišč, cicibanovih kotičkov in vzgojnih aktivov in so v tem dosegle že lep uspeh. Samo v Ljubljani so ustanovile že 41 cicibanovih kotičkov, 30 otroških igrišč, 60 vzgojnih aktivov, kar priča, da naše žene čutijo skrb za najmlajše. Mnogo preglavic pa jim dela vsebina dela na teh igriščih in v kotičkih. To vprašanje so zelo dobro rešili v cicibanovem kotičku na Prulah, ki ga vodi kulturno umetniško društvo »Ivan Robc«. Poglejmo, kako delajo tam.

Lokal bivše gostilne »Prešernov hram« v Rožni ulici je bil prazen in zanemarjen. Ko so lansko leto ustanovili KUD »Ivan Robc«, je predsednik društva tov. Kozinc dosegel, da so lahko ta lokal preuredili za čitalnico. Nabavili so mizice, fotelje, knjižne omare, pianino. Članica KUD tov. Sodnikova pa jim je poklonila veliko lepo umetniško sliko.

Ker odrasli niso pokazali mnogo zanimanja za knjige, je knjižničarka Krista z velikim veseljem privabljala v čitalnico otroke bližnjih terenov. Sploščka so prihajali boječe in jo prosili, da bi jim posodila knjige. Ko so knjige nekoliko pregledovali in v njih niso našli slik niti pravljice, so se razočarano spogledovali in drug za drugim odhajali. Kristi pa ni dalo miru. Tuhtala in tuhtala je, kako bi otroke je privabljala. Rada jih ima. S članicami AFZ jih je večkrat peljala na sprehod, se z njimi razgovarjala in našla pri njih prijetno razvedrilo. Na misel ji je prišlo, da bi pri društvu predlagala, da nabavijo knjige s poučnimi povesticami, slikanice, mladinske časopise, ona pa bi včasih z njimi poselela in jim pripovedovala kaj koristnega.

Ko je še ostalim članom društva povedala svoj predlog, so ga vsi navdušeno odobraval. Še več! Tov. Boža, ki je zaposlena pri filmu in je članica KUD, je obljubila, da bo vsak teden pripovedovala pravljice, pesni- ca Lili Novy jih bo učila recitacij. Nekateri iz folklorne ekupine so obljubili, da jih bodo učili plesov. Tov. Kozinc pa je še predlagal, da bi povabili še dvakrat tedensko strokovnjake, ki bi jih učili petja; če bi kateri želel, pa tudi harmonike ali klavirja. Vsi so bili s temi predlogi zadovoljni, najbolj pa Krista. Obljubila je, da bo vsak teden dvakrat od petih do oemih v čitalnici z otroci. Z delom so pa tudi takoj začeli.

Tovarišica Krista je imela v svoji knjižnici kmalu lepe slikanice s pripovedkami in krog cicibanov se je s slehernim tednom širil. Najbolj nestrpno pričakujejo cicibančki tovarišico Božo, ki

jim pripoveduje najrazličnejše pravljice. In kadar pride tovariš, ki jih uči harmoniko, takrat tisti, ki so še zelo majhni, posedejo in poslušajo svojih sedem tovarišev, ki že znajo kar dobro igrati. Štiriletna Anka in šestletna Marjanca pa se že vadila na klavirju. Vsi prav pridno pojejo. Kakšno veselje imajo s temi vajami, je težko povedati, posebno če zvejo, da bodo nastopili. Vsak izmed njih hoče nastopiti. Pripravljajo se tudi, da bodo igrali »Sneguljčico« ali »Rdečo kapico«. Toda smola je v tem, da je premalo vlog. Vsak bi rad igral in komaj tiste, ki so izpadli, potolažite, da bodo prihodnjič, pri drugi igri nastopili. Največja kazen za vsakega pa je, če je za nekaj dni izključen iz kotička. To se je zgodilo Lahovemu Marjanu. Kaj je storil? Mali so se pritoževali, da je na cesti zelo hudoben in da se pretepa. Teta Krista ga je večkrat opominjala, vendar brez uspeha. Nekega dne pa je na cesti našel cigareto in jo hotel v kotičku kaditi, nekje je izmaknil tudi karte in hotel z drugimi cicibani kvartati. Ko je Krista to opazila, ga je lepo opozorila, da to ni lepo in da Titovi cicibani tega ne delajo. Vzela mu je cigareto, karte pa je moral spraviti. Komaj je odšla, se ji je smejal in zopet začel kvartati. Takrat pa mu je Krista za deset dni prepovedala vstop v kotiček in ga še opozorila, da je to zadnja kazen pred izključitvijo iz kotička. Marjan je večkrat prihajal in od zunaj opazoval, kako se cicibani prijetno zabavajo in hudo mu je bilo. Pri sebi je sklenil, da ne bo več tako hudoben, le da ga bi zopet sprejeli v svojo sredo. Ko je po desetih dnevih spet prišel, se je popolnoma spremenil. Bil je celo tako priden, da so ga obdarovali z lepim velikim zvezkom za risanje.

Pred kratkim jih je v kotičku obiskala epet pesnica Lili Novy. Pripovedovala jim je povestice. Osemdeset cicibančkov jo je pazljivo poslušalo. Ob zaključku pa je recitala še mala Marjanca Župančičeva pesem:

»Čudo, prečudno! Res pojejo meni!
»Ciciban, Ciciban!« slišim ves čas,
drobno kot ptičke na veji zeleni:
»Ciciban, tebi zlat kujemo čas!«

Cicibanov kotiček na Prulah

V domu „Vere Šlandrove“ so našli svoj drugi dom

Med gostim zelenjem na nizkem gričku stoji lepo poslopje dom »Vere Šlandrove« na Polzehi. Tu ima zatočišče 100 predšolskih otrok, ki so večinoma brez staršev. Pod vestnim vodstvom vzgojiteljice preživljajo dneve v igri in pri različnem ročnem delu.

Zelo prijetne so sobe za igranje, kjer imajo otroci različne igrače, večji pa negujejo tudi lončnice in druge sobne rastline. Na malih policah so razstavljene različne umetnine malih rok, izdelane iz glinene, papirja, lesa in podobnega materiala. S tem se pripravljajo za šolo, saj bodo nekateri kmalu zapustili dom in odšli med šolske tovariše.

V večji sobi imajo prav lepo opremljen lutkovni oder, kjer nastopa Rdeča priridev za praznik za male sirote. — Opremo za oder in zavese so dobili iz Holandije. Naši izseljenci v Holandiji že

nekaj let skrbijo za dom in pošiljajo razne najpotrebnejše predmete, predvsem obleke in obutev.

Patronat had domom imajo: lesno industrijsko podjetje na Teharju, tekstilna tovarna v St. Petru in organizacija AFZ iz Zabukovce. Vendar omenjeni prav slabo skrbijo za malčke v domu. Razen obiska ob novoletni jelki, kažejo le malo zanimanja zanje. Malčki so zato zelo hvaležni našim izseljencem v Holandiji, ki so jim doslej poslali že marsikaj lepiga, njihov zastopnik pa jih je lani tudi obiskal.

Dom je ede n najbolj urejenih in oskrbovanih otroških ustanov v Sloveniji. To se lahko vidi tudi iz knjige obiskov, kjer vsi obiskovalci z zadovoljstvom ugotavljajo, da imajo otroci v domu »Vere Šlandrove« svoj drugi dom, kjer se vzgajajo in pripravljajo na velike naloge, ki jih čakajo v bodočnosti. — I.

Oton Župančič:

Tak hladno je...

Tak hladno je siromakovo ognjišče, tak trdo je siromakovo ležišče.

Bog nam tilnik dal je krepek, čvrste kite, vrag nasilnik de: vi jačji več nosite!

Para jedna vsega se privadi, a nazadnje tiho v jamo padi.

Ej, gospodi je lepo živeti: gleda, vodi vso bolešt na sveti.

A hladno je siromakovo ognjišče, a trdo je siromakovo ležišče.

23. II. 1900.

(Pesem »Tak hladno je...« ki jo tu prvič objavljamo, je iz pesnikove beležnice iz njegovih visokošolskih let.)

nam odpira pred očmi nenavadno pisana kulturna panorama. Glede na njeno razgibanost in množico resnično velikih talentov bi jo lahko imenovali slovensko renesanso. Eden izmed sijajnih stebrov v tem stebreniku našega duha je Oton Župančič, njegova pesem, njegovo mojstrsko posredovanje vrhunskih del iz evropskih slovstev, njegova tenkočutna skrb za lepoto naše besede in služba tej besedi. Velikemu pesniku je bilo dano videti nenavadno nemiren, da, tudi razdivjan čas orjaških zgodovinskih trenj in premikov. Priletel in bolehen ga je pričakal pripravljen in se mu postavil po robu z upornostjo pokonci moža. Bil je v prvih vrstah, ko je šlo za življenje njegovega rodu, za zmago pravice nad krivico, in njegova beseda, ki smo jo slišali v usodnem spopadu, je pomagala spreminjati plahe v pogumne, omahujoče v samozavestne. Zato pomeni Župančič kos našega boja za svobodo.

Cankarjeva založba se je odločila, da počasti spomin lani umrlega pesnika z izdajo pesmi in proze, z izdajo tistega snovanja velikega mojstra, ki je nastajalo v zadnjih dvajsetih letih njegovega življenja. Dramatično jedro teh let pomeni ljudski upor, osvobodilna vojna, boj za Trst in Koroško ter graditve ljudske države in socializma. Zato bo imela knjiga ne samo najvišjo umetniško ceno, temveč hkrati tudi svojstveno dokumentarno vrednost. Pokazala bo Župančiča kot nesporno najkvalitetnejšega tvorca

MINIATURA IZDAJA ŽUPANČIČEVH IZBRANIH PESMI

Pri Slovenskem knjižnem zavodu je za prvo obletnico Župančičeve smrti izšla miniatura izdaja njegovih izbranih pesmi. Visoka naklada (10.000) in sorazmerno nizka cena (35 din) bo lahko zanesla Župančičevo poezijo med najširše sloje našega ljudstva. Izbor je preskrbel in zbirko uredil Janko Glazer, temeljit poznavalec Župančičeve poezije, in se pri ureditvi držal v glavnem izbora, ki je izdelal že v Klasju ter ga še razširil. Janko Glazer, ki se pripravljaja za ureditev kritične izdaje Župančičevega dela, je svoje delo opravil z veliko natančnostjo. Zbirka obsega pesmi od leta 1899 do 1949 in je razdeljena na 11 skupin. Zbirka obsega dolgih 50 let Župančičevega pesnikovanja.

Spoštujemo predpise o delovnih knjižicah

Predpisi o delovnih knjižicah imajo v našem delovnem pravu pomembno mesto. Delovna knjižica po eni strani dokazuje pravice, za katere je delovno razmerje temelj ali pogoj, v prvi vrsti pravice iz socialnega zavarovanja. Po drugi strani pa nudi spoštovanje predpisov o delovnih knjižicah našemu socialističnemu gospodarstvu najuspešnejše orodje v borbi proti nepravilnemu in neupravičenemu prehanju delavcev iz enega podjetja v drugo.

V dnevnem in strokovnem časopisu je bilo velikokrat že povedano, da se morajo delodajalci, oziroma odgovorni uslužbenci v podjetjih in ustanovah strogo držati uredbe o delovnih knjižicah (Uradni list FLRJ št. 84/1948).

Delovne knjižice izdaja Uprava za delovno silo na področju OLO, kjer je delavec zaposlen, na podlagi potrdila, da mu še ni bila izdana delovna knjižica. To potrdilo izda Uprava za delovno silo na področju OLO, ki je pristojen za prebivališčni delavec. Na teritoriju MLO Ljubljana so se uprave za delovno silo pri rajonih uklenile in se je izdajanje delovnih knjižic koncentriralo pri Upravi za delovno silo MLO Ljubljana.

Z denarno kaznijo od 5000 do 20.000 dinarjev se kaznuje podjetje, oziroma odgovorni uslužbenec v podjetju ali drugi delodajalec, ki sprejme delavca na delo brez delovne knjižice, oziroma brez potrdila o neizdajanju delovne knjižice. Vendar pa kljub strogo zagroženim kazni ni kljub temu, da je bil v dnevnem časopisu objavljen poziv vsem prizadetim, da do 15. aprila 1950 preiskrbijo delovne knjižice vsem svojim delavcem, se nekateri podjetja za to niso zmenila. Inšpekcija dela v Ljubljani je ugotovila, da Splošno stavbeno podjetje, Kmetijsko gospodarstvo Bokalce, Inštitut za elektrotehniko in Republiško tesarsko podjetje »Tesar« zapostavljajo večje število delavcev brez delovnih knjižic.

Delovne knjižice morajo imeti vsi delavci, razen učencev v gospodarstvu, ki morajo imeti knjižico za učence v gospodarstvu. Delovne knjižice morajo imeti tudi upokojenci, oziroma rentniki, ki se zaposlijo kot delavci. Poleg delavcev morajo imeti delovne knjižice tudi uslužbenci oziroma nameščenci v združenih in množičnih organizacijah in njihovih

podjetjih in pri privatnih osebah. Delovnih knjižic ni treba imeti rednim in honorarnim uslužbenecem, izvoljenim funkcionarjem množičnih in združenih organizacij, članom proizvajalnih združenj, kmečkih obdelovalnih združenj, samostojnim žagarjem, kočijažem, šoferjem aviotaksijev, snazilcem čevljev in podobno, dalje osebam, ki stopijo samo začasno v delovno razmerje, kakor kmetije, ki se obvezujejo zvožiti določeno količino lesa ali gradbenega materiala.

Delovne knjižice hrani delodajalec, ki delovno zaposluje. Delavcem pa mora izdati potrdilo, da hrani njihove delovne knjižice. Po prenehanju delovnega razmerja se delavcu delovna knjižica vrne. Le v primeru, če je delavec samovoljno zapustil delo, se mora poslati na pristojno poverjeništvu za delo v treh dneh po samovoljni zapustitvi delovna knjižica in prijava o samovoljni zapustitvi s točnim naslovom delavca, prepisom delovne pogodbe in popisom okoliščin, v katerih je delavec zapustil delo. Če delavec izostane od dela brez opravičila, mora podjetje najprej ugotoviti, kaj je vzrok izostanka. Če to ni mogoče, se šteje, da je delavec samovoljno zapustil delo, če ga na delo ni sedem dni.

Podjetja morajo redno voditi evidenco nad delovnimi knjižicami. Ugotovilo se je, da imajo nekatera podjetja še vedno posamezne nerevidirane in zato neveljavne delovne knjižice, čeprav je poteklo od revizije že poldrugo leto. Takl podjetji sta Inštitut za elektrotehniko in Strojništvo.

Delodajalec mora vpisati točen začetek in prestanek delovnega razmerja. Vpisati je treba tudi način prenehanja delovnega razmerja, ki je lahko ali iztek dogovorjenega roka ali dovršitev dogovorjenega dela ali pravilna odpoved ali odpust oziroma izstop iz dela ali prestavev po odločbi Ministrstva za delo oziroma Oblastnega poverjeništvu za delo ali disciplinski odpust ali samovoljna zapustitev dela. Ne smejo se pisati v delovne knjižice delodajalčeve karakteristike o delavcu, niti vzroki disciplinske odpusta, kakor tatvine, nemoralno življenje, pijančevanje in podobno.

MLO Ljubljana, Poverjeništvu za delo.

Naša priroda potrebuje raziskovalcev

Nova Jugoslavija je takoj pravilno ocenila potrebo pospešenega raziskovalnega in študijskega dela, ki nam odkrije naravne možnosti za razvoj proizvodnih sil in eredecev. Zato skrbita tudi praktični znanosti meteorologija in hidrologija. Obe področji sta v našem planskem gospodarstvu še posebno važni. Prvo se bavi z analizo vremenskih pojavov nekoga kraja oziroma polkrajine, kontinenta ali vse zemeljske površine. Na osnovi teh klimateških študijev je možna nato rajonizacija pokrajin in predelov ki so najbolj ugodni za to ali ono vrsto agrikulture, ali so ugodni v zdravstvenih evrhu, za šport in tako dalje.

Druga zelo važna panoga je meteorologija, ki napoveduje vreme. Brez napovedi vremena si danes ne moremo predstavljati moderne agrikulture, zračnega prometa, športa, vodnega prometa, industrije itd. Najmlajša panoga meteoroloških elementov v troposferi in stratosferi, kar je izredno važno predvsem za letalstvo. V vseh teh vrstah novih dejavnosti je torej važna hidrološka služba, ki ima nalogo, da razišče, prouči in sistematično obdelava vodne razmere v Sloveniji, kakor tudi v vsej državi v pogledu razpoložljivih vodnih množin, časovne porazdelitve odtokov, nastopanja visokih voda, snežnih razmer, talnih vod, kraških vod, vrelcev in studencev, fizikalnih, kemičnih in bioloških lastnosti vode in marsičesa podobnega.

Za take naloge so seveda potrebni strokovnjaki, katerih še nimamo dovolj. V stari Jugoslaviji je bilo področje hidrologije zanemarjeno. Vprašanje strokovnjakov za hidrološko službo je zato danes tembolj važno.

Visoko kvalificirani kader se vzgaja za hidrologijo in meteorologijo na visokih šolah. Za srednji kader pa je zvezna uprava odprla hidrometeorološki tehnikum v Beogradu. V I. letniku bodo sprejeti dijaki z uspešno dovršeno nižjo gimnazijo in nižjim tečajnim izpitom. Študij na tehnikumu bo trajal štiri leta. Med študijem se bodo dijaki specializirali po želji za hidrologijo ali pa za meteorologijo. Veak kandidat bo dobil štipendijo, od katere del bo vplačal za stanovanje in hrano v internatu, ki je urejen po najmodernejših higijenskih predpisih.

Diplomirani absolventi tehnikuma bodo sprejeti v službo pri Upravi hidrometeorološke službe kot hidrometeorološki tehnični pripravniki, kjer jim bo dana vsa možnost nadaljnega izpopolnjevanja v praksi in št. Vzorni med njimi so bodo lahko vpisali na univerzo.

Občni zbor Društva slovenskih književnikov

Ljubljana, 10. junija. Sinoči je bil v društvenih prostorih v Ljubljani občni zbor Društva slovenskih književnikov. Občni zbor je začel društveni predsednik pisatelj Miško Kranjec, ki je najprej pozdravil ministra za kulturo in znanost dr. Jožeta Potrča, odposlanca Društva hrvatskih književnikov Gregorja Viteza, se spomnil treh umrlih članov pesnika Otona Zupaniča, pisatelja Prežihovega Voranca in pesnika in pisatelja Engelberta Gangla, ki so njihov spomin prisotni člani počastili z enominutnim molkom. Nato je povzel besedo predstavnik hrvatskih književnikov, ki je sporočil občnemu zboru tople pozdrave hrvatskih književnikov in poudaril krepke vezi med hrvatskimi in slovenskimi književniki, ki so bile vedno odraz naprednih težnj književnikov obeh narodnosti. Zdel je, da bi se te vezi še bolj poglobile. Našel je veliko število slovenskih del v hrvatskem prevodu, slovenskih dram, ki jih igrajo v Zagrebu in drugod po hrvatskem, prav tako njihovo društvo skrbi za predavanja po radiu, v katerih prikazujejo življenje in delo slovenskih književnikov. Končno je želel, da bi se medsebojno spoznavanje in sodelovanje še bolj razvilo in dobilo novega polja in zamaha.

Po odobritvi zapisnika prejšnjega občnega zbora je predsednik Miško Kranjec poročal o delu društva, iz katerega je razvidno, da je bilo zadnje poslovno leto v slovenski književnosti izredno bogato po objavljenih stvareh. 19 izvirnih knjig, sodelovanje v 4 revijah in vsestransko sodelovanje v kulturnem življenju pomeni za društvo vsakega lepe uspehe. Vendar bistvo književnosti ni v tem, da polni mesečnike, piše kritike, da izdaja knjige itd., temveč v čedalje večjem dvigu kvalitete, v tem, da izpolnjuje naloge, ki jih čast in družba nalagata. Nadalje je v svojem pregledu prikazal vse tisto, kar je v tem času zanimalo našega književnika. Dejal je, da vprašanja teorije o

raznih smerih še niso do kraja izčiščena. Vprašanje zase je seveda ali naj naša nova književnost, nastajajoča v novih razmerah in pogojih v dobi graditve socializma išče vzrokov drugod, ali naj raste iz domačih tal. Ne glede na razlike, lahko govorimo, da vlada v naši književnosti realizem.

Naša književnost je po svojem bistvu razredna — lahko bi rekli — socialistična in narodna. Književnik je danes sredi dogodkov, čeprav še majavo. Naša stvarnost je tako velika in pomembna, da je — pa naj je pisatelj to hotel ali ne — zasenčila vso njegovo useditino. Vsa ta sedanjost stopa pred nas vse bolj izrazito z vsem svojim edinstvenim bogastvom, z vso raznolikostjo, z vso nakopičeno problematiko, pestrostjo, edinstvenimi dogodki.

Osrednji vozle vse naše povojne proze in tudi dramske ustvarjalnosti je NOB, to je naša revolucija. Očitno je, da je nekdanja shema naše novele danes mrtva. Ne gre več za golo zgodbo, temveč pisatelj skoraj že bolj zanimajo pogoji, okolje, dalje tisto, kar je v našem človeku že novega. Pri tem pa se je pisatelj znašel v krogu nečesa zanj popolnoma novega, še neraziskanega, obstal je pred nečim, kar pri nas nima tradicije in za kar pisatelj nima nikakih izkušenj. V tem psihološkem krogu revolucionarnega je tisti usodni vozle, ki je najbikbejša stran vsega našega ustvarjanja. Naš pisatelj stoji pred zapletenim psihološkim procesom prevrata v človeku. Najbolj uspeša so tista dela, ki se mnogo ne opletajo z raziskovanjem tega procesa, temveč postavijo junaka v sredo dogajanja ali pa prehod človeka iz starega v novo, orišejo s kratkimi dogodki iz njegovega življenja, ki ustvarijo verjetnost revolucionarnega preobrata v njem. Nato je tov. Miško Kranjec prikazal nekaj konkretnih primerov in se ustavil ob njih. Naše pisatelje danes nekaj predvsem motivi iz NOB, iz povojnega življenja naletimo pogosto na motive borb za agrarno reformo in podobne motive. Razmeroma malo je problematike iz delavskih vrst. Prav tako je mrtvo v naši literaturi mesto. Takih prav zanimivih momentov našega novega življenja je seveda cela vrsta, ki čakajo pisateljeve analize in oblikovanja.

Bukovino bodo parili po novem načinu

V zagrebškem inštitutu za raziskovanje industrijskega lesa sta ing. Dj. Ham in Hinko Bedentič izumila nov način parjenja bukovine.

Po novem načinu se delovni proces ekrajsja za 15 ur. Poslej ne bodo več parili rezanega lesa, marveč hlode. S tem bodo prihranili tudi precej lesa, ker parjenj bukovi hlodi ne pokajo kakor rezan les.

Radgonska razstava lokalne industrije in obrti ne zaostaja za solkansko

Moramo priznati, da so se Radgončani izredno potrudili za razstavo lokalnega gospodarstva. Bežni podatki povedo, da sicer niso udeležena vsa podjetja in vsi obrtniki z vsemi predmeti, ki jih izdelujejo, ampak so na razstavi prikazali najkvalitetnejši predmeti in najpomembnejši proizvajalci tako, da dobi vsakdo pravo sliko lokalne proizvodnje v radgonskem okraju. Vsega skupaj je prikazanih 890 skrbno izbranih predmetov, zastopanih pa je 63 privatnih obrtnikov, 16 zadrug in 35 državnih podjetij. Razstava je zelo dobro aranžirana.

Tudi po idejni plati je razstava dobro rešena in se lahko kosa s solkansko, ki je bila do sedaj letos najboljša razstava. Razstavljeno so lepi predmeti državnih podjetij: Zlasti presenečajo lepi, doma izdelani radijski aparati, pisarniška oprema in otroška spalnica, ob kateri se bodo tudi na republiški razstavi ustavljale mamicе. Čevljarsko delavnico KLO Trate je treba posebno pohvaliti za dobro izdelan lovski pas za naboje. Okrajna opekarna razstavlja zidake in izdelke s posebnimi okrasnimi figurami, mlin Terita vse svoje izdelke. Okrajna mehanična delavnica je prikazala vse primere reparatur, kako sami brusijo bate, avto-bloke in motorne bloke. Obrtni delavnice sodarske zadruge so razstavile več vinskih sodov z umetno zrelijanim prosljem, posebno lep je eod, kombiniran iz murvinega, češnjevega in jesenovega lesa. Kleparska zadruga KDZ Zepovec prikazuje odlične kvalitete hrbtnе škropilnice za vinsko trto.

Privatni obrtniki so na razstavi dobro prikazali vse vrste reparature: čevljarske, mizarске, vulkanizerske, previjanje elektromotorjev itd. Pokazali so iznajd-

ljivost pri izkoriščanju lokalnih virov surovin. Tavčar Jože izkorišča trstje ob Muri za obitje stropov, France Slanek iz Hrastja-Muta in Matija Dubr iz Plitvicekega vrha razstavlja najraznovrstnejše pletene košare iz vrbovja, stolčke itd., v kvaliteti pa jih prekaša Janko Rojs. Kosi in Kurbus razstavlja lepo staroslovensko, prekmursko in domačo praktično keramiko. Posebno lepe so lončnice in majolike finih oblik. Obrtnik Jože Muhič razstavlja trčalec za med, otroško kolo in lep otroški voziček, Tone Gergek harmoniko, klepar Jože Gregorič specialni aparat za narkozo z otrovo paro, ki se uporablja za zdravljenje roke. Šivilje in krojači razstavljajo kvalitetne vzorce, odlikuje se šivilja Jožeta Sinko iz Biserjana. Toda v barvah je dišharmonija, kar je zaradi pomankanja izbire blaga deloma opravičljivo. Mizar Jože Holc iz Triljkove razstavlja čebelni panj in lovnik. Mizar Karel Hojs zelo kvalitetno stilno kmečko sobo in Lojze Kompuš luksuzno kuhinjsko opravo. Na dvorišču pred razstavo sta mehanik Mirko Skremba in klepar Jože Muhič prikazala originalno gasilsko črpalko, katero sta sestavila iz že neuporabnih starih delov.

Za razstavo, ki je bila odprta v nedeljo 4. junija, in bo zaključena danes, 11. junija, vlada veliko zanimanje. Samo v prvih treh dneh jo je obiskalo nad 3000 obiskovalcev. Ogledala pa sta eljo tudi predsednik Komiteta za lokalno industrijo in obrt tov. Tomo Brejo in minister za prosveto tov. Ivan Regent. Ob sta privediteljem in razstavljalcem čestitala nad velikim uspehom in rekla, naj bo ta njihova prva razstava orientacija in vzpodbuda za bodoče delo.

Gluhonemnica v Ljubljani bo proslavila svojo petdesetletnico

V ponedeljek 19. junija bo Gluhonemnica v Ljubljani proslavila 50 letnico svojega obstoja. Ta naš najstarejši zavod za posebno šolstvo bo ta dan proslavil s slavnostnim sestankom, katerega se bodo udeležili tudi stari gojencev. Odprta bo tudi razstava, ki b opokazala biskovalcem razvoj zavoda, razne učne pripomočke, delo pionirske in mladinske organizacije, po bo pokazala obiskovalcem razvoj zayo-

da, vzorne razrede z vsem inventarjem, učili itd.

Prav tako bo izdala jubilejni zbornik, ki bo v poljudnih in strokovnih člankih obravnaval 50 letno pot zavoda, njegovo večje delovno področje po osvoboditvi ter načrte za bodoče delo.

Izdelan je tudi prvi reportažni film, ki nazorno predčuje težko delo v zavodu pri seznanjanju učencev z osnovami pravega živega govora. Kmalu ga bodo predvajali v kinematografih.

Med novimi mladinskimi knjigami

tret pa je narišal Nande Vidmar. Prav tako v množični izdaji je izšel te dni prevod poljudno znanstvene knjižnice »Zgodovina svede«, znanega fizika in komika Michaela Faradaya. V njej seznanja avtor mladino v obliki razgovorov (šest po številu) s svedo, njenim izgorenjem in z vsomi pojavi, ki so s tem v zvezi, na lahek in dostopen način. Knjiga je bila napisana pred sto leti, vendar so opazovanja v knjižici točna in pravilna, združljivi z današnjim znanjem, čeprav eta tako flakka kot kemija od časa, ko je bila knjiga napisana, skoraj od vseh ved najbolj napredovali.

V težnji, da seznanimo mladino s klasičnimi slovenskimi mladinskimi deli, je založba dala v prodajo v letošnjem Tednu matere in otroka ponatis »Ptičkov brez gnezda«. Frana Milčinskega. To je že tretja knjiga Milčinskega, ki je izšla po vojni v ponatisu: ista založba je do sedaj izdala od istega avtorja »Butalce« in »Jurko je iskal otroka«. Slovenski knjižni zavod pa »Cvetje in trnje«. Milčinski je kot mladinski sodnik spoznal nešteto primerov pokvarjenosti in izprijetosti mladine. Vse to je v svarilen zgled in ne kot vsiljiv nauk tako mladini kakor staršem podal v »Ptičkih brez gnezda« in pripovedovanje prepletel s svojim pristnim humorjem. To delo je napisal že med prvo svetovno vojno in čeprav piše, da bo družba, ki je kriva za slabotnega rodu, sama spoznala napake mladega popolnoma pravilno, da je treba vzgojiti otroka postaviti predvsem v

lastno gnezdo. V tej izdaji so ponatjene ne ilustracije Hinka Smrekarja. Besedo o avtorju in knjigi je napisala njegova hčerka Breda Slodnjakova.

Jugoslovanske književnosti je založba izdala Nazorjeve »Istranke«, to je izbor njegovih istrskih povesti v prevodu Mirka Rupla.

Med obširneje novejše prevode iz svetovne mladinske književnosti, ki jih je pripravila Mladinska knjiga, spada »Pedagoška pesnitve«, sovjetskega pedagoga A. Makarenka, o kateri smo v našem listu že poročali; s ponatisom Zupaničevega klasičnega prevoda »Oli-verja Twista«, Charlesa Dickensa, pa je založba napravila veliko uslugo tako mladini kakor ostalim, ker je prva izdaja te knjige že redkost. Upati smemo, da ponatis ni izhod v sil, ker ima založba v programu tudi nove prevode originalnih ilustracij Geonga Crnikshanka, omembe je vreden prevod sestavka A. Lunačarskega o Charlesu Dickensu, ki bo pomagal pravilno razumeti in tolmačiti Dickensovo osebnost in njegovo umetnost. Pred dobrim mesecem je izšel v prevodu Ivana Vovka »Feničanski brod« sovjetskega pisatelja V. Jana. To naj bi bila nekakšna zgodovinska povest iz feničanskih časov. Avtor je izkoristil za povest razne najdene fragmente iz tiste dobe. V šestih delih razpleta zgodbo malega lončarja Elija, ki je kot spremljevalec modrega Sofra prepotoval Sredozemsko morje vse do Kanarskih otokov in iskal svojega očeta. V povesti skuša avtor podati rekonstruirano sliko teda-

nega sveta in družbenega življenja. Knjigo krajšo številne ilustracije v slogu starih feničanskih risb, nekatere so pravi posnetki arheoloških najdb. Razburiljivi pripetljaji, zgode in nezgode mladega bralca pritegujejo. Povest pa ima še to prednost, da mladino obenem seznanja z zgodovino. Knjiga bo prav zaradi tega poučnega momenta nadomestila razne tovrstne povesti, ki mlademu bralcu ne povedo nič resničnega, pač pa s fantastičnostjo samo razburkajo domisljijo.

Ta bežen pregled najnovejših izdaj Mladinske knjige za odraslejšo mladino ne bi bil popoln, če ne bi obešgal tudi založbinih izdaj za naše najmlajše.

Vprašanje izdajanja slikanic, ki je zaradi tehničnih težko svoj čas bilo pereče, se je zdaj premaknilo z mrtve točke, tako da beleži založba v zadnjem času vidne uspehe tudi na tem področju.

Proti koncu lanskega leta je izšla zbirka mladinskih pesmic »Na Krasu« pokojnega Iga Grudna s epramno besedo Frana Albrehta in z ilustracijami Marlenke Mukove. Zbirka bi zaslužila podrobnejšega prikaza, ki bi zajel morda celotno mladinsko pesniško delo pokojnika, vendar jo omenjam zato, ker bi kazalo morebiti izdati tudi izbor Grudnovih mladinske poezije poleg izbora njegovih pesmi, ki ga že imamo v redakciji Frana Albrehta. Pri zbirki »Na Krasu« motijo posebno majhne črke, ki niso preveč primerne za mladino.

Pred kratim je izšla v dramski obliki Gollieva prepešnitev znane pravljice »Sneguljica«. Igrali so jo že v Ljubljanski dramci; bila je prisrčno sprejeta posebno od naših najmlajših. Razkošno

opremljena in bogato ilustrirana knjiga bo naletala na najlepši sprejem, ker dejansko pomeni eno najboljših stvari in najlepših izdaj te vrste v zadnjem času.

Poleg tega sta originalni še »Pravljica o carjeviču Jerulanu« mladega Igorja Siliha, ki jo je prepisal Pavel Golia, in zbirka Vere Albrehtove »Mi gradimo«. Prva pripoveduje, kako se je carjevič Jerulan rešil kralja teme Kuščuja, kateremu ga je bil oče zaobljubil, no da bi vedel zanj, Pravljico kakor tudi Gollievo »Sneguljico« je ilustriral Tone Kralj. Njegove ilustracije dobro ponazarjajo vsebino in so za slikanice kar primerne. Zbirka Vere Albrehtove pa poje o obnovi. Razen nekaj izjem (V nove dni, ob koncu šolskega leta) je zbirka zgolj povprečna verzifikacija motivov iz obnove, s prav tako povprečnimi ilustracijami Franceta Slane.

Slikanice v prozi so manj številne. Sem lahko štejemo ponatis Levstikovega »Martina Krpana« s Smrekarjevimi ilustracijami. Iz ruske literature je Kristina Brenkova prevedla narodno pripovedo »Lisica in volk«, kot jo je zapisal A. Tolstoj, ki je znal obramiti v njej vse elemente ljudske pripovedovanja; Marija Kmetova pa je prevedla črto Cerhova »Beloglavček«. V obeh so ilustracije povzete po ruskih izdajah. Prva je ena od mnogih znanih »Lisicjih pravljic« in bi kazalo te pravljice »O lisici zvirto-replki« izbrati in ponatisniti v posebni zbirki.

Nedostatek, ki preveč pada v oči v glavnem pri vseh izdajah, je malomarnost tiska, ilustracije so zamešane, se ne najnašo na ustrezajoči tekst na isti strani in tako dalje.

S praznikom cicibanov bo teden matere in otroka danes zaključen

Novo mesto, 10. junija. Letošnji Teden matere in otroka se je zaključil s praznikom cicibanov akademijo v Novem mestu, v Stopenjeh, Mirni poti, Znanstvenih in v zgodnjih praznikih za matere. Teden matere in otroka je razbil organizacije AFZ, ki so skupno s prosvetnimi ustanovami in mladinsko organizacijo vrsto prireditev.

Novem mestu je v torko zvečer gostoval pevski zbor TSS iz Ljubljane z bogatim repertoarom, pionirski osnovne šole pa so dvakrat igrali Šušterjeve. Zene so obiskale dijak internat v Smihelu in DID v mestu ter obiskale otroka. V novonov predloge organizacije AFZ je MLO Novo mesto obljubil tem tednu odprti novo mlekarstvo za nove matere in dojenčke, čene pa so na lastno pobudo organizirale krpalnice perila. Dneve so zato zasilen prostor, kjer bodo prilepale, sivele pa bodo največkrat. Okrajni magazin je na novo uredil vsebinsko potrebni za dojenčke.

Letošnji teden matere in otroka je prinesel mladini Novoga mesta tudi dolgo zahtevano novo otroško igrišče na Marofu, za katerega so mizarji »Pionirja« izdelali igralno in vrtiljak. Zene Braljšina in Smihela iz Znanstvenih so s prostovoljnimi delom obnovile otroška igrišča, v Smolenji vasi, Čemmerku, Gaberju in v KDZ St. Peter pa v novo teden matere in otroka. Zene Novoga mesta so našle tudi na 300 evrov za praznik cicibanov. V njih v nedeljo in v katerih bo letošnji uspeh Teden matere in otroka zaključen.

Zene novomeške kraja pa ob zaključku praznika tedna upravitelno priskušajo, da bo tudi vodstvo železnice postaja v Novem mestu pokazalo več razumevanja za potrebe poljudskih mater in čimprej uredilo primerno igrišče za matere in otroke. Če so to uredile mnoge druge železnice postaje, bo to v prihodnosti malo več dobro volje tudi v Novem mestu. — T.

KRESNICE SVOJIM PIONIRJEM
Litija, 10. junija. V Kresnicah, mali zasavski vasi, so predčili za teden matere in otroka prireditelje. Vodilo jih je navelo: vsa množična organizacija naj skrbi za zabavo in razvedrilo naših pionirjev. Uvod v prireditve bil roditeljski večer. Udeležili so ga je tudi žilski zdravnik dr. Leblinger, ki je govoril o zdravju naše mladine. Na predavanje so prišle tudi kmečke matere iz bralovskih vasi.

Tovarna PLETENINA skrbi za svoj kader
Kranj, 10. junija. V proteklej teden je v našem podjetju v okviru Ljudske tehnike 27 delavcev delalo na izpopolnitvi za kvalifikacijo. Vse imajo že nad osrednjo prakso. Tudi 5letna šivilja Gorica Mihaela je z uspehom naredila izpit ter s tem dokazala, da tudi ona kljub starosti namene potrebo po simbolnem strokovnem znanju.

V podjetju imajo tudi pletiljski in prikrivalni tečaj, ki ga redno obiskuje 32 delav. Tečaj vodi dobro strokovne moči, ki garantirajo za uspeh tečaja, uprava podjetja pa gmotno podpira tečaj ter s tem omogoča, da vsak, kdor hoče, izpopolni svoje znanje.

Prilagodni sistem dela zajema naš celotni delovni kolektiv. Prehodna zastavica prejšnjega dneva je odzračila v oddelek po uspešno izvršenem planu in obilno brigado. V drugem polletju preteklega leta je kolektiv zagnano odlojen prehodno zastavo. Je za vrsto predelane, da to zastavo obrzdi tudi v letošnjem letu.

Tudi na ideološkem področju kolektiv ne ustaja. Redno se vrše študijski in masovni sestanki, na katerih je delavstvo sproti

Nekateri kmetje bodo morali spremeniti odnos do delovnih ljudi
Trebje, 10. junija. Kmetje se za odkup mesa in maščob ni dosti brigali. Odbor je v celoti zavrnil, da v poletnih mesecih ni mogoče odkupovati pitanih prašičev ali masti. Zato KLO pošal KLO v pomoč več aktivistov.

Na vsakih sestankih so volilci v celoti so odpravili, kdo lahko v teh mesecih časovno izpolni svoje obveznosti. Opozorili so tudi, da bo pri nekaterih spekulantskih kmetih, ki nimajo potrebo na izdelki odkup, ker imajo mast skrito. Ker se je aktiv ravnal po navodilih volivcev, je imel v svojem delu tudi uspeh. Navedel bom nekatere primerov:

Posesnik Antona Potokarja iz Račlega doma dobro pozna Trebanjska dolina kot bivalno kmet in tudi njegov brezintni, asocialni odnos do sočlovka. Njegov zadržan odnos do okupacije je bilo izjasko; bil je zadovoljen s organizacijo in vodilni kmeti, ki so se odločili za izpolniti samo Trebanjskega delovanja in misljenja in spremeni in ni popravil odnosa do ljudstva in države oblasti. V KLO se je vedno kd našel, ki je ščitil spekulantsko miselnost Potokarja.

Na podlagi uredbe o odkupu mesa in maščob 1. 1950 je bil obremenjen, da odda v mesecem maju 25 kg masti ali 1 pitanega prašiča. Brevnost bi moral izpolniti do 23. maja. Od te predlozene oddaje je izpolnil samo 1 kg. Kar je bil sum, da ima mast skrito. Bil je odločil poverljivost za državno nabavo uveden kazenski postopek.

Dne 25. maja pa je Potokar že zgodaj zjutraj zapregel konje in se odpravil z vozom, katerem je bila trina škroplilnica in nekaj kmetov, ki so se pelje v vinograd. V vasi so ga opazili aktivisti. Pod senom so našli kanto masti v bruto teži 35 kg, ki jo je nameraval skriti na cestni Račle splošno. Ko je videl, da v kantonu ni mogoče, je nameraval udariti po konjih in njezno si hi, ki sta bila v njem, sta se v naglici odnelata proti njemu. On sam je skušal aktivisti nasilno odvzeti mast, ki jo je vzel z voza, kar pa se mu ni posrečilo. Nato je tudi sam stekel za vozom. Na cesti je dohitel aktivista odkupnega podjetja, ki se je dvokolesno peljal za vozom, ga udaril po rokah, vrgel z voza dolina ter se s njim v naglici odpravil za vozom.

Potokar pa v vinograd sploh ni dospel, ker je v vasi Bisto zavil v gozd in tako prišel alič za seboj. Po dveh urah sta se sin in mati vrnila v vozom iz gozda. Ko sta za vozom v vasi aktiviste, sta oba pustila voz na cesti. Po ljudskih govoricah je Potokar prevzajal preko 100 kg masti.

Podoben primer je mlinar in posestnik trave Bizjak iz Sevnice, med okupacije organizator in aktivni voditelj. Šne roke. Ko so se štiri odkupne komisije približale njegovemu domu, je na njegovo novoje zoprednja zavrnila posodo z okrog 20 kg masti in jo skrla v dvoranico. Bizjak bi moral oddati 25 kg masti, oddal pa je 1 1/2 kg. Ker ni hotel sam izpolniti predpisane oddaje, je bil napram njemu uveden kazenski postopek.

BORCEM I. SNOUB »TONETA TOMŠIČA«
Pozivamo vse višje borce in voditelje I. SNOUB »Toneta Tomšiča«, ki so bili v brigadi od njene ustanovitve do kapitulacije Italije, na dan takoj oddajo svoje sedanje naslove. — Glavni odbor Zveze borcev NOV Slovenije, Ljubljana, Erjavčeva 16.

Pionirji kresniške osnovne šole so igrali »Rdečo kapico« in priradili akademijo s peštrim repertoarom. Pionirski pevski zbor je zapel v pesmi nastopali so mali doklamarji največ pohvale pa je žela Askerčeva pesnitelj »Tlaka«, ki jo je dramatični šolski upravitelj tov. Ivan Tome. Mali Kresničani so imeli na svoji akademiji tudi goste iz drugih šol: Ribš, Hotiča, Jevnice in Senožeti.

Ob zaključku tedna matere in otroka bodo obdarovali revni otroci s perilom in obleko. Vsi pionirji pa tudi s peštrimi in drugim priborom. Za obdaritev so pripravile množične organizacije. KLO in Okrajni ljudski odbor Ljubljana-okolica.

Neporaben pa bo ostal vsem kresniškimi pionirjem izlet v Vrbo in na Bled, kamor so pohteli v sredo 7. t. m., ter tako spoznati najlepše predele naše domovine. Del čistejša doblaka, ki so ga zaslužili na akademiji, bo omogočil, da bodo prejeli najbolj kresniški pionirji ob koncu šolskega leta v dar mladinske knjige za vestno učenje, nekateri pa tudi denarne nagrade. — J.

BEZIGRAJSKI »VESELI VRTIČEK«
Na VI. terenu II. rajona v Ljubljani je ob Kalanov ulici med vrtiliki Bezigrajske in zadnjih mesech zrastle »Veseli vrtiček« ki je namenjen cicibanom in pionirjem. Opremljen je s različnimi igralnimi napravami, v kratkem pa bo začela v otrokem paviljonu obratovati tudi mlačna kuhinja. Otvoritev igrišča bo danes, 11. junija, ob 15. uri, zatem pa bo prirejena zabava na Kaeševem igrišču.

»ZAKAJ STE SE PA POROČILI«
Ljubljana, 10. junija. Čuvajleca št. 395 je med postajama Medno in Medvedo. Čuvajka proge je žilena mati s osemmesecnim dojenčkom, pozovalni nadzorik pa je Barbli.

Ker je Barbli poročen in oče trah otrok — aloger za oasrali hi — tembolj moral upoštevati, da je čuvajka mati, otrok sam pa da ima pravico do matrine nege. Barbli pa dela ravno narobe; če krepak moški lahko izvršuje čuvajko službo nepretrgoma 24 ur, čemu ne bi tega zamogla tudi matere z dojenčki. Se več. Čeprav je republika inspekcija dela že dvakrat prepredila tako zasopile matere, je Barbli pred dnevi ponovno zahteval, naj čuvajka dela nepretrgoma 24 ur. »Zakaj ste se pa poročili« vprašala Barbli — pri tem pa porabila, da naša nova stvarnost v resnici izkazuje materam in otrokom dolžno spoštovanje, da pa so med nami še ljudje, ki sila ravnodušno in neodgovorno kršijo pravice zaposlenih mater.

Na o tem razmišlja tudi vodstvo ljubljanske in šentpeterske železnice direktorje vsaj v tednu matere in otroka, ker vemo, da so taki »šefi« tudi na drugih delovnih mestih. — A. M.

IZLET LJUBLJANSKIH FILATELISTOV
Ljubljana, 10. junija. Slovenski filatelisti so na obnem zboru sklenili, da bodo čim bolj povežali delo ljubljanske in podeželskih podružnicami. Prav zato je Slovenska filatelistična zveza organizirala uspeh izlet 32 članov v Kamnik, kjer so se sestali filatelisti mesta in podežela ter v prijetnem razgovoru udeležili mnoga prečeta vprašanja. V Kamniku so se udeležili prostovoljnega dela pri gradnji kulturno-zdravne doma ter delali 280 ur.

Slovenska filatelistična zveza bo v bodoče organizirala še mnogo sličnih izletov, povezanih s prostovoljnimi delom. — P. V.

Vsaka ped zemlje naj bo obdelana
Ljubljana, 10. junija. Če te pot zanese po Povšetovi poti, bišvo pogled nebotični nastari na površini, bišvo videti, da je tistala do danes še neobdelana, čeprav je zemlja prvovrstna. Odgovornim je to parcelo uspejo preorati in s tem je vas. Sedaj je parcela že zaraščena s plevelom.

Kolklo papirja se je porabilo v časopisih za obdelavo zemlje in vse zaman. Kje je čut odgovornosti? — M. H.

Sodna kronika
Ljubljana, 10. junija. Pred okrožnim sodiščem v Ljubljani sta se morala zagovarjati blateni Vesel Janes iz Sodražice in Mikenčič Alojzij, prvi zaradi več tativ in ponareditve javno listine, drugi zaradi kaznivga dejanja potube. Vesel Janes je že od mladih let podvržen tativnam. Predno se je sel učil v avtomobilno šolo v St. Vidu, je ukradel gasilski godbi v Sodražici. Njegov sodni postopek je bil v trgovini draželi klarinet ter gu v komisiji v Sodražici. Njegov sodni postopek je bil v trgovini draželi klarinet ter gu v komisiji v Sodražici. Njegov sodni postopek je bil v trgovini draželi klarinet ter gu v komisiji v Sodražici.

PRVA TEKMA SLOGE NA ŠVEDSKEM
Sloga : Linköping 6:1
Svoje prve tekmo na turneji po švedski je dohlo nogometno moštvo novosaadke »Sloga« s rezultatom 6:1 (4:1). Pred 5000 gledalci je »Sloga« prepričljivo premagala nogometne »Pentite kluba. Domaši so dosegli svoj edini gol v prvi minuti igre, potem pa niso bili več velika ovira našim nogometcem. Gole za »Slogo« so dosegli v prvem polčasu Welker, Hirsman in Bajkov (2), v drugem polčasu pa Heroc in Karančič. Švedsko časopisje piše zelo pohvalno o naših nogometarjih in jih primerja s najboljšimi na kontinentu. Časopis izražajo pričnanje, da se bo naše državno moštvo v Braziliji dobro nastrojalo.

Fotoamaterstvo in njegov pomen v socialistični izgradnji naše domovine

Pri razvoju gospodarstva in kulturnega dviga naših delovnih ljudi podpira plan »Ljudska tehnika«, ki vključuje tudi foto-amaterska društva.

Foto-amaterska društva zavzemajo prav posebno mesto pri razvoju državnega plana. Izredno vlogo fotografije v filmu in propagandi poznamo vsi, saj ne more brez fotografije obstajati noben znanstveni inštitut, ne šole, kulturne ustanove, industrijskega podjetja itd.

Kot važen faktor napredka služi danes fotografija resnično vsem panogam: znanstvene astronomom pot ozvezdij, zdravniško mesto in obseg boleznij, juristu slike zločincev, rokodelcu slike modelov, raziskovalcem jezikov važne napise in fotografije redkih pergamentov, da ne govorimo o izredno veliki vlogi fotografije v vojni. Pomaga pri študiju inženirjem, botanikom, zoologom, geologom itd.

Zaradi tolike važnosti fotografije je nujno potrebno, da seznanim z njo čim več ljudstva, da vzgojimo čim več kadra ter s tem pomagamo reševati planske naloge, pri katerih ima fotografija velik delež. Današnji fotoamater mora biti povezan z vsemi dogajanjmi in naj torej zajema v slikah napore delovnega ljudstva; na učinkovit način naj popularizira delavca-udarnika in ga s tem daje za zgled drugim.

Z veseljem ugotavljamo, da smo v našem okraju, to je Trboveljskem, tudi na polju foto-kino-amaterstva sledili danim nalogam tako uspešno, da smo bili tri leta najboljši v državi. Šele preteklo leto smo to prvenstvo izgubili, kar pa ne pomeni, da manj delamo, saj je popolnoma naravno, da nas Ljubljana, oziroma Maribor in ostala večja mesta prehitijo. Dejstvo, da smo ravno v naših revirjih prvi po osebovitosti ustanovili foto klub, prvi organizirali foto-razstave, posvečene padlim borcem itd., dokazuje, da imamo dovolj organizatorjev in strokovnega kadra, ki bo tudi v bodoče jamčil za razvoj foto-amaterstva v našem okraju.

Res pa je tudi, da smo napravili vrsto napak, ki nas lahko na poti napredka resno ovirajo in je torej nujno potrebno, da jih takoj odpravimo.

Poglavitni pogoji za uspešno delo kluba so odgovarjajoči prostori. Vsak klub mora imeti večji prostor za sestanke in predavanja ter temnico, ki je pristopna članom v vsakem času.

Tipičen primer slabega delovanja kluba v tem smislu je klub v Trbovljah.

Oprema temnice mora odgovarjati sobnim zahtevam. Povečevalni aparat

za formate normalnega kino-filma do 10 X 15 cm ter kopirni aparat so osnova za resno delo. Povečevalni aparatov nimajo samo naši klubi, temveč tudi kročki, saj je samo klub v Hrastrniku razdelil 7 aparatov, ki se lahko kosajo z najboljšimi inozemskimi izdelki.

Vsak klub, ki ima izpolnjene te pogoje, lahko prične z uspešnim delom. Najvažnejše pa je pravo življenje v klubu in sodelovanje vseh članov. Pomani-kanje zadnjega pa je glavni vzrok neuspehov. Navajam primer, kakšna naj bo vsebina sestanka članov foto kluba z upravo. Po pregledu nalog in obveznosti pridemo na gledni del večera, t. j. na kratko predavanje, katerega vsebino smo določili teden prej. Predavanje naj traja 20 do 25 minut ter naj služi kot vzpodbuda za živahno diskusijo. Pomešane fotografije, ki so jih člani izdelali, naj skupno pregledajo, kritizirajo in s tem ocenjujejo. Kritika je pri tem nepriistranska, saj nihče ne ve, čigava je slika.

Kot nadomestilo za tak pregled slik lahko predvajamo diapozitive ali pa pregledamo novizijsko revijo »Fotografija«. S takim načinom dela bo vsak klub neprisliljeno vzgajal svoje člane in jih navajal k sistematičnemu delu.

SLOVENEK JANEZ PUHAR JE IZUMIL FOTOGRAFIRANJE NA STEKLO
Na tem mestu moramo še posebej poudariti, da je pri izumu fotografije doprinesel velik delež naš človek, kar še mnogi ne vedo. Slovenci hudo grešimo, ker, ko govorimo o zgodovini fotografije, običajno prezremo našega izumitelja Janca Puharja.

Niti tri leta za tem, ko so Francozi objavili svoje iznajdbe, je naš Puhar izumil fotografiranje na steklene plošče. Fotografiral je s pomočjo žvepla, joda,

živega srebra in alkohola. Puharjev izum je svojevreden, ker ga je predložil skrivno, ni v njem prodr. Teža je bila kriva takratna duhovščina, ki mu je prepovedala delo, češ da je »s hudičem v zvezi«. Janca Puhar ima še več drugih zanimivih iznajdb v fotografiji, katere so mu v takratnem kulturnem svetu priznavali. Na londonski industrijski razstavi je bil leta 1851 za svoje fotografije odlikovan. Leta 1852 je pa postal član Pariske akademije, ki mu je tudi izročila diplomu, v kateri mu priznava in ga imenuje kot iznajditelja fotografije na steklo.

Da bi lahko delal še naprej pri izpopolnitvi fotografije, je Janca Puhar ponudil svoj izum dunajski Akademiji znanosti s prošnjo, naj mu podari foto-aparat z objektivom, ki jih je takrat navno izdelal Voigtlander. Na Dunaju so njegov posopek objavili, aparata pa Puharju niso podarili.

Edina priznanja, ki jih je naš Puhar dobil, so bronasta kolajna iz Londona, diploma iz Pariza ter objave v znanstvenem časopisju. Danes je v občirni literaturi docela pozabljen, kar pa ni čudno, saj ga celo doma ne poznamo. Tudi v zadnji knjižici prof. Hlupiča ni omenjen. Edina dosežanja spomenika, ki jih Janca Puhar je imal, sta njemu posvečen »Zbornik slovenske fotografije«, ki ga je zdel Fotoklub Ljubljana ter »Puharjev dom«, ki so ga ob 100-letnici fotografije postavili hrastrniški fotoamaterji.

Iz gornjega je razvidno, da smo tudi mi Slovenci mnogo doprinesli k razvoju fotografije. Naša glavna naloga pa naj bo, da jo napravimo dostopno najširšim ljudskim množicam ter da z gojitvijo, posebno dokumentarne fotografije, ohranimo in zapustimo našim naslednikom jasne dokaze o našem delu in naših uspehih.

M. Grešak.

Svetovno nogometno prvenstvo V Braziliji se zelo zanimajo za jugoslovanske nogometarje
Vsa brazilska javnost s velikim zanimanjem pričakuje pričetek svetovnega prvenstva v nogometu. Središče zanimanja je jugoslovanska državna reprezentanca, katero smatrajo za nevarnega nasprotnika najboljših enajstoric brazilskih nogometarjev. Znano je, da je Jugoslavija dvakrat premagala nogometarje Brazilije, in sicer leta 1936 v Montevideu s 2:1 in leta 1934 v Beogradu s 8:4. Brazilski tisk prinaša vsak dan slike naših igralcev, prav tako pa objavlja številne komentarje o igri jugoslovanskega moštva. Radijska postaja Rio de Janeiro v svojih oddajah prenaša izjave brazlskih igralcev in voditeljev o nogometarjih Jugoslavije. Vsi ti enodnevni poudarjajo, da je Jugoslavija nevarna, hud in močan nasprotnik. Pravilo, da imajo Brazilci zelo močan napad ter v primeru s njim izredno slabo obrambo in katere slabosti se bo slasti opazilo pri moštvi, ki igrajo sistem.

Pričeto Jugoslavije zaradi nepravilno odrejenih terminov tekem, ki grede v škodo našemu moštvu, je povzročila obširne diskusije. Spričo tega je ena izmed vodilnih osebnosti brazilske Nogometne federacije Mario Polo izjavil, da je jugoslovanska zahteva upravičena in da jo bodo podpirali. Italijan Tarasli je tudi izjavil, da je jugoslovanska pričača upravičena: »Napravilo se je, kar se je moralo, saj so si prizadevali, da se obrzdi našelo, da se ne spreminjajo mesta, v katerih bodo tekme odigrane.«

Po zadnjih vesteh se je svedelo, da sta svedska in švicarska predlagali, da bi bilo prihodnje tekme za svetovno nogometno prvenstvo v njihovih državah.

Jugoslovanska nogometna reprezentanca bo prispela v Rio de Janeiro 15. junija zvečer.

Mednarodna regata na Bledu bo danes ob 15. uri. — Slika prikazuje naše tekmovalce na večeršnjem treningu

V prijateljski tekmi je Odred igral z Dinamom 2:2

Včera je bila v Ljubljani prijateljska tekma med Odredom in kombiniranim moštvom Dinama in Crvene zvezde, ki bo te dni pod imenom Dinamo nastopalo v Zapadni Nemčiji. Tekma je privabila na igrišče 8000 gledalcev, saj so v kombiniranem moštvu igrali tudi igralci, ki so že večkrat oblekli državni dres, kot n. pr. Drago Horvat, Vukosavljevič in Wölf. — Moštvi sta nastopili v naslednjih postavah: Dinamo: Stinčič (Lovrič), Drago Horvat, Kašinin, Režek, Djurdjevič, Kujundžić, Strnad (Dvorčić), Banko, Wölf, Tsekáč, Vukosavljevič. — Odred: Benčik, Rutar, Medved, Pertot (Pelicon), Lesjak, Perhavič, Razbornik, (Benvenuti), Benvenuti (Pavletti), Kumar (Razbornik), Kržan in Georgijevski.

Sodil je Erlich iz Ljubljane.

Včerašnja igra ni bila tako živahna kot pri tekmi s Hajdukom. Kombiniranemu moštvu je manjkalo predvsem vigranosti, vendar so igralci pokazali kot posamezniki lepo tehnično igro, polno hitrih, uspešnih driblingov. Odred je bil, kar se tiče igre v polju, popolnoma enakopraven nasprotnik in je imel celo mnogo več priložnosti, da doseže gol. Njegova napadna vrsta se je, razen Georgijevskega, izkazala kot zelo neodločna pri streljanju na gol. Eden najboljših igralcev na igrišču je bil branilec Dinama Drago Horvat, ki je uspešno štiril pred svojimi vrati. Igralci Odreda so igrali zelo poizrtvovano in

borbeno, startali so na vsako žogo, vendar se je tudi to pot izkazalo, da imajo mnogo elabšo kondicijo.

Gole pa so dali: Wölf za Dinamo v prvem polčasu, nato Vukosavljevič v drugem polčasu prav tako za goste, za domačje pa sta bila uspešna Kumar iz enajstmetrovke in Kržan v zadnji minuti igre.

Mednarodno srečanje Jugoslavija : švedska

V slovesno okrašenih Medri dvorani mestno posvečovalnice v Stockholmu, kjer se dvoboj odigrava, je podpravi jugoslovanske reprezentance predsednik Mednarodne šahovske federacije in švedske šahovske zveze Foke Rogard. V svojem govoru je prikazal naše moštvo kot eno najmočnejših na svetu ter na koncu izrazil svoje pričnanje, da bo zmaga pripadla Jugoslovanom vendar bodo švedski zastavili vse svoje sile za simbolni nastop.

V imenu jugoslovanske reprezentance se je zahvalil kapetan naše ekipe prof. Gabrovšek za lep in prireden sprejem. Naznačil je zadovoljstvo jugoslovanskih šahistov za to pomembno srečanje s tako uglednim moštvom kot so švedci. Takoj nato se je približal kolo dvoboja.

V večini partij so Jugoslovani že v otvornih dosegli prednost, vendar so se švedski žilavo branili in marsikje izdatno popravili svoje pozicije.

Stahlberg — Gilgortič remis. Igrala sta Capablanca in raspremenjeni sistem ortodokse obrambe danskega gambita. Vlečmošter Stahlberga je igral zelo aktivno, vendar je Gilgortič odhitel vse grožnje in prišel celo v nekaj boljše pozicijo, ki jo je zaključil z večjim jahom, ker ni bilo nobenega upanja na zmago.

Piro — Suedl prekinjeno. Piro ima kmeča več in izgleda na zmago.

Lundin — Trifunović 1:0. V sicilijanski je Trifunović napravil malenkostno pozicijsko napako, ki jo je Lundin moštrosko izkoristil ter v 37. potezi zmagal.

Rabar — Stoiz remis. V sprejetem danskem gambitu je Stoiz zelo originalno igral. V nastalih zapletih je Rabar sicer osvojil kmeta, toda za ceno slabšega razvoja. Puharja se je končala v 15. potezi neodločno.

Laskerjev varianti ortodokse obrambe danskega gambita je ing. Vidmar hitro izenačil pozicijo. V nastali enaki končnici sta se nasprotnika sporazumela na delitev točke.

Puc — Nielson 1:0. V meranski obrambi je Puc izbral manj igralni sistem in zasedel 6 svojih kmetov polje d5 ter dosegel boljše igro figur. Nato je v srednji igri lepo izkoristil konja in v 35. potezi prišli aktivna priročna na predajo.

Hjort — Millé remis po obojestranski končni igri.

Matanović — Ekenberg prekinjeno v poziciji, kjer ima Matanović izgleda na zmago.

Sundberg — Nedelković prekinjeno. Nedelković bo svoje pozicijsko prednost težko realiziral. Partija bo verjetno remis.

Ivkov — Johansson prekinjeno. Ivkov ima figuro več in je njegova zmaga takorekud že sigurna.

Prvo kolo šahovskega dvoboja JUGOSLAVIJA : ŠVEDSKA 6½:3½

Zmaga jugoslovanskih šahistov v Stockholmu

Stockholm, 10. junija. Danes popoldne so nadaljevali prekinjene partije prvoga kola. Jugoslovani so si danes priborili še tri zmage in samo ena partija se je končala neodločno. Tako so Jugoslovani v prvem kolu zmagali s končnim rezultatom 6 in pol proti 3 in pol.

Pirc je s precizno igro izbral prednost enega kmeta in je v trdnjavski končnici izkoristil tretjo zmago za jugoslovansko ekipo. Matanović je dobil kmeta in v praznino igro to prednost realiziral. Nedelković si je prizadeval, da bi nekoliko boljše pozicijo sprejemil v zmago, vendar pa se je Sundberg dobro branil in se je po 68. potezi igra končala neodločno. Ivkov je imel v partiji z Johanssonom figuro več in je to prednost izrazil s zmago, čeprav si je njegov nasprotnik zelo prizadeval, da bi rešil partijo.

Vse današnji stoicistični tisk prinaša občirna poročila o šahovskem srečanju Jugoslavije in švedske in poudarja, da so Jugoslovani s svojo igro opravili pričakovanja, čeprav švedci upajo, da bodo v drugem kolu dosegli nekoliko ugodnejši rezultat.

PRVA TEKMA SLOGE NA ŠVEDSKEM
Sloga : Linköping 6:1
Svoje prve tekmo na turneji po švedski je dohlo nogometno moštvo novosaadke »Sloga« s rezultatom 6:1 (4:1). Pred 5000 gledalci je »Sloga« prepričljivo premagala nogometne »Pentite kluba. Domaši so dosegli svoj edini gol v prvi minuti igre, potem pa niso bili več velika ovira našim nogometcem. Gole za »Slogo« so dosegli v prvem polčasu Welker, Hirsman in Bajkov (2), v drugem polčasu pa Heroc in Karančič. Švedsko časopisje piše zelo pohvalno o naših nogometarjih in jih primerja s najboljšimi na kontinentu. Časopis izražajo pričnanje, da se bo naše državno moštvo v Braziliji dobro nastrojalo.

OBVESTILA

Ministrstvo za prosveto LRS bo priredilo od 3. julija do 22. julija 1950 v Ljubljani TEČAJ MATEMATIKE IN FIZIKE ZA UČITELJE.

Ki poučujejo matematiko in fiziko v višjih razredih sedemletnih in nižjih gimnazijah, pa nimajo strokovne kvalifikacije za ta dva predmeta in niso izredni slušatelji na Višji pedagoški šoli. Na tečaju so bodo obravnavali s strokovnega in metodskega vidika poglavja snovi, ki so udeležencem potrebne za delo.

Vse ostalo, kar bo potrebno v zvezi s tečajem, bo objavljeno v dnevnem časopisu in v Prosvetnem delavcu nekaj dni pred pričetkom tečaja.

OPOZORILO

bolnikom, (zavarovaneem), ki potujejo v Ljubljano na pregled k okulistu (specialistu za očesno bolezen).

Začasno (de predlica) se vrši ordinacija okulistu v okviru specializirane službe poliklinike zavarovancev samo od 10.30 do 12.30 in od 14.30 do 16.30 dnevno, razven sobota, v prostorih na Celovški cesti, št. 4.

OBJAVA

Državna, zadrzna in družbena podjetja opozarjamo na Uredbo o financiranju socialnega zavarovanja in navodila za izvajanje te Uredbe (Uradni list FRLR št. 29 in 25/1950). Po čl. 5 Uredbe izplačujejo država, zadrzna in družbena podjetja pri njih zaposlenim osebam dajatve na račun socialnega zavarovanja.

6% PUPUST PRI VOZNIJI Z ŽELEZNICO za obkvalce kongresne razstave Ljudske tehnike v Ljubljani.

KAKšno BO VREME od 11. do 18. junija. Konec tedna vseje padavine sicer v splošnem ugodno, a pogošami krajevnimi nevihtami, zlasti v drugi polovici tedna.

Dr. Vital Manohin. Vremenska napoved za nedeljo 11. junija: Sončno z delno oblačnostjo. Temperatura ponoči 8 stopinj C, čez dan se bo dvignila na 28 stopinj C.

Okrajni izvršilni ljudski odbor Ilirska Bistrica v Ilirski Bistrici sklicuje na osnovi čl. 69 Zakona o ljudskih odborih

VII. REDNO ZASEDANJE OKRAJNEGA LJUDSKEGA ODBORA V IL. BISTRICI, ki se bo vršilo 17. junija ob 9. uri dopoldne v prostorih kluba JA v Ilirski Bistrici z naslednjim dnevnim redom:

UCITELJEM NA GIMNAZIJIH IN SEDEMLETKAH.

ki poučujejo posamezne predmete in ki niso izredni slušatelji VPS pripravljamo, da se udeležijo enomesečnega tečaja (za slovenski jezik, ruski jezik, zgodovino, zemljepis, priredops in kemijo), ki jih bo priredila Višja pedagoška šola za svoje izredne slušatelje v mesecu juliju.

Interesenti za navedeno tečaje naj se takoj prijavijo preko poverjeništev za prosveto pri OLO z naslednjimi podatki: priimek in ime, šola, kateri predmet želijo posredati na tečaju in še želi, da mu Min. za prosveto oskrbi prehrano (potrebna je živilska nakaznica) in skupno stanovanje.

UCITELJI TEČAJNIKI.

ki žele za enomesečni dopolnilni tečaj v juliju in Kranju oziroma v Celju, naj se javijo preko poverjeništev za prosveto na OLO do 29. junija.

RAZPIS AVDIČJE ZA GLEDALIŠKE IGRALCE

Okrajni ljudski odbor v Ptujju - poverjeništvu za prosveto in kulturo razpisuje mesta za poklene gledališke igralce in igralke v Okrajnem gledališču v Ptujju. Val, ki se žele poklene udeleževati v njem, naj vložijo najkasneje do 29. junija t. l. prijavo na OLO Ptuj, Poverjeništvu za prosveto in kulturo. V prijavi je treba navesti: Ime in priimek, rojstno leto, izobrazbo, sedanje zaposlitev, bivalične, napisati kratak življenjepis ter opisati dosedanje udeleževanje na kulturno-prosvetnem področju, posebej na amaterskih odrih. Vabljeni so tudi novinci, ki čutijo sposobnost za igralski poklic.

OPROZORILO NAROCNIKOM. Uradnega lista LRS in Vestašnika urada za cene pri predsedstvu vlade LRS.

OPROZORILO NAROCNIKOM. Uradnega lista LRS in Vestašnika urada za cene pri predsedstvu vlade LRS.

RAZPIS

Komite za fiskulturo VLS razpisuje tečaj za instruktore košarke ali instruktore odbojke.

Pravico udeležbe na tečaju za odbojko imajo člani republiške lige.

RADIOAMATERJI III. rajona - pozori

Radioamaterje III. rajona vabimo, da se udeležijo informativnega sestanka, ki bo v sredo 14. junija ob 19.30 v prostorih RO IT III. rajona, Pokopališka 31 (RK LMS). Obemem tudi vabimo vse zainteresirane (ke), ki se bi zanimali za to panogo Ljudske tehnike, da se tega sestanka udeležijo. Za člano bivšega radioamaterskega društva, ki stanujejo na teritoriju rajona III. (Mostje) je sestanek obvezen. Začetek točno ob 19.30.

PRESKRBA

DELITEV SVEŽIH MORSKIH RIB

Poverjenstvo za trgovino in preskrbo MLO v Ljubljani obvešča potrošnike, da si lahko nabavijo sveže morske ribe v nedeljo 11. t. m.

Ribe se bodo delile na poleg že objavljene živilske nakaznice, še na junijske živilske nakaznice:

MINISTRSTVO ZA TRGOVINO IN PRESKRBO LRS

obvešča vsa podjetja, ki bodo zapoila študente v praksi do 30. junija, da se jim dolžna preskrbiti živilske nakaznice za čas, ko si študentje v praksi. Nakaznice prejmejo v podjetjih zaradi tega, ker jim pripadajo nakaznice one kategorije, ki ustrezajo njihovemu delu.

GLEDALIŠČE

DRAMA - LJUBLJANA

Nedelja 11. ob 11: v večji Drami odkrije kipa Otona Zupančiča. - Ob 16: Calderon: Dama-škrat. Gostovanje na Jesenicah. - Ob 20: Calderon: Dama-škrat. Gostovanje na Jesenicah.

OPERA - LJUBLJANA

Nedelja 11. ob 20: Hristič: Ohrska legenda. Zaključna predstava ob Tednu matere in otroka.

MESTNO LUTKOVNO GLEDALIŠČE

Nedelja 11. ob 10: Levstik-Sara: Martin Krpan.

SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE

Nedelja 11. junija ob 17: Nazor-Gradnik: Popelka. Popoldanska predstava.

KUD IVAN ROB, LJUBLJANA

Nedelja 11. junija ob 16 in 20: Gogolj: Zevnitev. Gostovanje v Sevnici.

SKUD DOMZALE

Nedelja 11. junija ob 15: B. Čopič: Pionirji la Tihoga dolca. Za vse predstave predprodaja vstopnic v Godbenem domu.

SKUD MIHA PINTAR RUSE

Nedelja 11. junija ob 16: Branilav Nušič: Zaljubljeni ostali: komedija v 3 dejanjih.

SKUD IVAN CANKAR

Nedelja 11. junija ob 20: Nušič: Sunjliva oseba: Vstopnice se dobe 2 uri pred predstavo pri blagajni.

OKRAJNO GLEDALIŠČE PTUJ

Nedelja 11. junija ob 20: Žižek: Miklova Zala. Drugič.

MESTNO GLEDALIŠČE JESENICE

Nedelja 11. junija ob 15 in 20: Schiller: Kovarstvo in ljubezen. Gostovanje v Tolminu.

SINDIKALNO GLEDALIŠČE TRBOVLJE

Nedelja 11. junija ob 19.30: Dr. B. Kreft: Celjski grofje. Četrtil. Poslednja uprizoritev v sezoni.

SKUD TINE ROZANČ

Gostovanje v Zadrnem domu v Zalogu. Nedelja 11. junija ob 20: Gogolj: Revizor. Vstopnice v predprodaji v Zadrnem domu.

KONCERTI

Zadnji redni simfonični koncert orkestra Slovenske filharmonije bo v ponedeljek 19. junija ob 20 v Filharmoniji. Tokrat bo dirigiral simfonični orkestr dirigent Uroš Prevorsek z naslednjim sporedom: C. Franck: Simfonija v d-molu, Prevorsek: Pieta za tenor solo (Franz Rudolf) in mešan zbor (pevski zbor Slovenske filharmonije - Rado Simonič), Ducas: Črna bole. Na koncert opozarjamo, predprodaja začne v sredo popoldne. Knjižarna muzikalji.

DNEVNE VESTI

Zapora ceste. Zaradi ružnega popravila lesenega mostu v Smartnem ob Paki bo na republiški cesti Smartno ob Paki - Letus promet za vso jutro do 23. junija do 24. ure. Promet se preusmerja na lokalno cesto čez hrib, Gorenje - Soteska oz. Letus - Polzela - Smartno ob Paki.

RADIO

Poročila ob 8.15, 12.30, 15.00, 19.00, 22.00 in 23.30. 8.00-9.00 Veder jutranji spored - 9.30 Slovenska pesem v besedi in glasbi - 9.40 Fotelka naša teta. - 10.00 Dopoldanski simfonični koncert - 11.00 Poje moški zbor SKUD Slava Klavora, iz Maribora - 11.10 Fragmenti iz Bosne (potoptions reportaža) - 12.00 Igra Orkester mariborske radijske postaje p. v. Draga Lorbera (Prenos iz Maribora) - 12.45 Vešeli avoki - 13.00 Oddaja za cilobane - 13.45 Zeleži ste - poslušajte - 13.50 Oddaja za podeljeje: K novemu našemu odpuha mesa in masti - Poslabljena partizanska vas - Sveto lato - Več Hrbtobni do združne imovine - Jablanica največji hidrokombinat na Balkanu - Mat, daj mi otroka - Bučmenovega Luka spaj sprejeli v službo - O slovenski ljudski ponarodni pesmi - vmes poster glasbeni spored s plošč - 18.00 Prenos mednarodne veslaške regate iz Bleda - 19.15 Zabažna veslaški spored - 20.00 Oddaja za znanstveno - 20.20 Frotze Wagnerjeve opere - 21.10 Plesna in zabavna glasba - 22.15 Labok nočni koncert - 23.35 Zaključek oddaja.

OGLASI

ZAMENJAM enosobno stanovanje v centru Ljubljane za enako v Zagrebu. Pomožbe na ogl. odd. Ljudske pravice pod št. 329.

IZGUBILA sem v četrtki 8. junija opoldne najbrj po Askorjevi cesti kaminast etni doza, uteriljije in denar). Ker so predmeti drag spomin, vrtni ali javiti proti visoki nagradi na naslov: Jež, Celovška 26.

ZAMENJAM enodružinsko hišo z vrtom v najljepšem delu Kranja za enako v Ljubljani z možnostjo preprodaje. Pomožbe na ogl. odd. Ljudske pravice pod št. 329.

OBRAVNAVE DEZELNEGA ZBORA kratek skoga kupi kompletno ali posamezne letniške Ljudske skupščine Slovenije. Ljubljana, Askercerova 1.

LASTNIKOM RADIOAPARATOV! Sprosto, da bomo sprejeli radioaparate v popravilo od 13. junija do vključno 17. junija. Radio center, poslovalnica Ljubljana, na.

BAKREN KOTEL za izganjanje od 300 do 500 litrov kupimo. Pomožbe pošlaji na Okrajno trgovsko podjetje Sadje-Zelenca, v. Jesenice, Prešernova 1.

ZATERJA SE JE PSICA, pištarka, temno-rjave barve, kratke dlake. Homan, Sv. Petri cesta 81.

RIJAVO LISTNICO z nad 2000 din, osebnimi dokumenti in drugim sem posobil v postelje zvečer v slašičarni Pelicon nasproti Uniona. Najditeja prosim, da mi pošljete listnico z dokumenti na njihov naslov po pošti, denar naj ima za nagrado.

REZERVNO KOLO osebnega avtomobila 507-16, zeleno pobarvano, sem izgubil v Ljubljani. Kdorko sprodi proti nagradi na: JDZ - služba za vezo, Celovška 6.

KINO

LJUBLJANA UNION: Angleški barvni film 'Blanche Fury, Vriščina in klasje. Predstava ob 17, 19, 21.

MOŠKVA: Ameriški film 'Sovjetska barvna risanka 'Zgubljena raketa, Bosanski mes. 23. Predstava ob 17 in 19.

SLOGA: Ameriški film 'Moja draga Klementina. Filmske novosti 207. Predstava ob 17, 19 in 21.

TIVOLI: Avstrijski film 'Dolga pot'. Predstava ob 20.30.

TRIGLAV: Ameriški film 'Sestri iz Bosne', kratki film 'Inozemske brigade na avstralski'. Predstava ob 15 in 20.

AMERIKI: Ameriški film 'Jane Eyre. Obzornik 8. Predstava ob 18 in 20.

MARIBOR PARTIZAN: Avstrijski film 'Schrammel, film. nov. 8.

UDARNIK: Sovjetski film 'Sedmero bratov', kratki film 'Naš lea.

POBREŽJE: Francoski film 'Obe Gorjoti, kratki film 'Pomorstvo.

CELJE METROPOL: Ameriški film 'Močvirje, Fiziškultura 9.

DOM: Angleški barvni film 'Sarabanda za umrle ljubimce, tednik Pionir 6.

KAMNIK: Ameriški film 'Kako zelena je bila moja dolina, filmske novosti 8.

JESENICE MESTNI: Ameriški barvni risani film 'Gulliverjevo potovanje, tednik Pionir 7.

KRANJ: STORZI: Ameriški film 'Tarsan zmaga, Obzornik 37.

SVOBODA: Češki film 'Može brez kril, kratki film Zima 1949.

RADOVLJICA: Ameriški barvni film 'Ne pozabna pesem, lutk. film Pionir in dvojka.

BLED: Nemški film 'Ni prostora za ljubezen, Obzornik 35.

VRBNKA: Francoski film 'Domovina, Obzornik 42.

DOMZALE: Sovjetski barvni film 'Troje srečan, tednik Pionir 8.

SOSTANJ: Nemški film 'Budnik Jutrarnja zarja, bosanski mesečnik 23.

PTUJ: Italijanski film 'Tatovi koleci, Obzornik 42.

SEZANA: Jugoslovanski film 'Zastava, Fiziškultura in sport 15.

KOČEVJE: Ameriški film 'Močvirje, kratki film 'maj 1949.

ROG SLATINA: Francoski film 'Po ljubcu, fiziškultura 9.

VESTI IZ MARIBORA

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE. Nedelja 11. junija ob 13: Goldoni: Lažnik. Izven. Zadnja popoldnska predstava. Ponedeljek 12. junija: Zaprto.

Dežarstvo lekarn: V nedeljo 11. junija I. mestna lekarna, Partizanska cesta 1.

Ureja republikanski odbor - Odgovorni urednik Dušan Bole - Naslov uredništva: Kopitarjeva 6 - Uprava: Kopitarjeva 2 - Telefon uredništva in uprave: 52-61 do 52-65 - Telefon naročniškega oddelka 30-30 - Telefon oglašnega oddelka 36-83 - Štev. ček računa 604-90601-0

GABER ZA RAZORE

I.

Bil je deževen poznojesenski dan, ko so se združniki v Lipalci zbrali, da se pogovore o proizvodnem načrtu za prihodnje leto. Seveda ne vsi. V lipalski zadrugi ni bilo navade, da bi predsednik skliceval zbere vseh združnikov, kadar se je bilo treba pogovoriti o kaki pomembni stvari. Na take seje so prišli samo odborniki pa še trije, štirje drugi združniki, ti so sklepali, o čemer bi morali odločiti vsi združniki.

Zadruga v Lipalci je bila še mlada, ustanovili so jo šele sredi maja. Na ustanovitev pa so se pripravljali od jeseni. Tisto zimo je bila vas nabita z vznemirljivimi govoricami: Kdor bo podpisal, bo za zmeraj ob zemljo... V Vrblini so našli letake, ki so jih metala angleška letala. Piše, da bodo tiste izselili, ki bodo stopili v zadrugo, ko se bo sprevelo... V neki štajerski vasi pa so ponoči pobili vse kmete, ki so podpisali za zadrugo... Združnikom v Logh je sneg pokrtil krompir, ker ga niso utegnili izkopati. Kdo bo pa delal za druge: Jedel bi že kdo, jedel, toda delal... Vsak dan so si izmislili kaj novega. Kje je bila kulinija, kjer so kuhali takšne novice, bi bilo težko odkriti. Najbolj glasni so bili nekateri gruntarji. Toda če si katerega prijel za besedo, se je takoj umaknil: »Kakor sem kupil, tako prodam.« Čez pet minut pa je spet prodajal izmišljene novice kot čisto resnico. Tako so bili Kovač, Siebel, Lazar, Majaron in še nekateri.

Kako pa so se spomladi vaščani začudili, ko so prav ti ustanovili zadrugo. Razen petih

dinaric so se gruntarjem pridružili še štirje srednjaki in štirje mali kmetje. Drugi mali kmetje, ki jih je bilo v vasi večina, pa so stali ob strani. Čakali so, kaj bo.

Zadruga pa ni kazala posebne življenjske sile in združniki ne velike delovne vneme. Ker so se bali, da jim na okraju ne bi potrdili zadruge, so si zbrali za predsednika malega kmeta Isteniča. Ta pa ni bil odločne narave, niti ni imel kakih posebnih gospodarskih zmognosti. Do vstopa v zadrugo je bil povsem odvisen od Kovača, najbogatjega kmeta v vasi. Le-ta mu je dajal živino za oranje in vožnje, nekaj sveta v najem, v stiski pa tudi kak drobšč na pösodo. Vse to je Istenič odslužil z delom. In ker se je zaradi tega bal zamere pri Kovaču, je vedno trobil v njegov rog. Tak je ostal tudi po vstopu v zadrugo, čeprav gmotno ni bil več odvisen od Kovača.

Kovač je bil pravo nasprotje Isteniča. Po značaju je bil odločen, v odnosu do drugih celo nekoliko gospodovalen. V kmetovanju pa je bil na glasu kot dober gospodar. Njegova pšenica se je vsako leto ločila med njivami sosedov, spomladi je bila temnejše barve, poleti pa je imela najtvoje klase. Kot živinorejec je bil pred vojno trikrat odlikovan. Imel je najmodernejše hleve v vasi. Zaradi tega so ga postavili v zadrugi za brigadirja. Ce je znal gospodariti na svojem, bo znal tudi na združnično, je bilo mnenje večine. Ker je bil dovršil kmetijsko šolo, je v zadrugi opravljal še knjižnovodske posle. Zadrugi je tudi odstopil sobico za pisarno v poslopju, kjer so bile kašče. Razen tega so bili tudi vsi združnijski pri njem.

Tudi to pot so se združniki zbrali pri Kovaču. Soba je bila velika in bi šlo notri po potrebi tudi petdeset ljudi. Zato v njej ni dihala

tista domačnost, ki smo je vajeni v kmečkih družinskih sobah; če prideš vanje utrujen in premražen, te prime, da bi kar ostal notri. V Kovačevi sobi pa bi se počutil tuje in neprijetno. V kotu je sicer stala široka kmečka peč, toda zdelo se je, da velikega prostora ne more pregreiti. Obutek hladnote je bil večji tudi zatogadelj, ker so bila tla iz cimenta, stene pa skoraj gole, brez tistih številnih predmetov, ki vise po stenah kmečkih sob. Le v kotu nad mizo je bil pritrjen velik križ.

Možje so se sprva nekako v zadregi prestopicali po cementnem podu. Sele ko je domača hči Anica prinesla v dveh litrskih rumenega jabolčnika, so posedli k mizi. Anica je pred vsakega postavila čist kozarec. Kovačevi so že od nekaj gledali, da je bila njihova hiša na glasu kot gosposka hiša, zato pri njih niso težili gostom v en sam kozarec, kakor je bila navada po drugih kmečkih domovih.

Možje so pridno natakali in pili. Anica jim je morala že po nekaj minutah prineset nova dva litra. Pijača sicer ni bila posebno okusna, bila je preveč kislja in motna, toda imela je dobro lastnost: ni je bilo treba hvaliti. Pridelali so je namreč v združnem sadovnjaku. Ta je bil prej last narodnega izdajalca, po vojni pa ga je najprej oskrboval ljudski odbor, po ustanovitvi delovne zadruge pa je postal zadrzna lastnina.

Kovač in Istenič sta se nekoliko zakasnila v pisarni, združniki so ju morali čakati. Postajali so nestrpni. Od časa do časa se je kdo ozrl skozi okno, toda pusto vreme mu je hitro obrnilo pogled nazaj v sobo.

Prava govorica se ni hotela razviti. Kakor pred vsakim sestankom, je bilo tudi to pot

med združniki nekoliko napeto razpoloženje. Odkar so vstopili v zadrugo, so čutili, da se niso rešili vseh vprašanj. Odločili so se sicer bili za novo pot, pa so še z obema nogama stali v starih koleščih. Zavedali pa so se, da bodo morali stopiti naprej. Toda kako, kdaj? Nekateri so bili za to, ad bi voz hitreje porinili naprej, drugi so ga zavirali. Dotlej so vodili zadrugo v glavnem bivši gruntarji po svoji volji, toda v podzavesti jih je vedno težilo, da to ne bo dolgo trajalo. Posebno pred vsakim sestankom se je oglašala v njih bojazen, da ne bi bilo treba skleniti kaj takega, kar bi jim bilo v škodo. Od malih kmetov so se udeleževali takih sestankov le dva, trije, pa še niso bili preveč glasni, toda včasih jih je katere svojim predlogom le zadel v živo. Kake škoda jim sicer s tem doslej še ni bila prizadeta.

Najbolj v napoto jim je bil Tomaž Jernej. Na tega so gledali, kakor da je vsiljenec med njimi, ker je v zadrugo pravzaprav prišel brez zemlje. Tisto malo zemlje, kolikor je še ostalo pri hiši, ko so pred leti postavili očeta zaradi zapravljanja in pijanstva pod skrbstvo, je bilo pravzaprav še vedno očetova last. Tega pa v zadrugo niso marali, ker ga je bila pijača povsem ugonobila in bi bil zadrugi bolj v breme kakor v pomoč. Jernej sicer ni bil edini, ki v zadrugi ni prinesel nikake zemlje, tudi nekaj starejših žensk, bivših dinaric, so vzeli v zadrugo, toda te so se še vedno držale kot dinarice in niso silele na zborovanje združnikov. Jerneja pa se ni dalo odpraviti na ta način. Dovršil je bil združnijski tečaj in to mu je vtilo toliko samozavesti, da je hotel imeti enako besedo kakor drugi.

(Se nadaljuje.)